

ที่ มท ๐๒๑๑.๓/ว ๒๔๒๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๑๑.๓/ว ๒๔๓๒ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ด่วนที่สุด ที่ สธ ๑๐๑๐.๕/๑๖๕๘๕ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งคู่มือปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดปีเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๖๒/๒๕๖๓ หรือปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๒ และประมาณการปีเพาะปลูก พ.ศ. ๒๕๖๓/๒๕๖๔ หรือปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๓ ให้หน่วยงานที่เป็นผู้จัดทำข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดฯ โดยให้จัดส่งปฏิทินดังกล่าว ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับข้อมูลดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ แจ้งว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดทำระบบบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ แบบออนไลน์ที่สามารถบันทึกและจัดเก็บข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ทันที พร้อมทั้งได้ปรับปรุงคู่มือการจัดทำปฏิทินฯ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่

๒) ปรับปรุงกระบวนการจัดทำปฏิทินฯ ดังนี้

๒.๑) การจัดทำข้อมูลปฏิทินฯ (ดำเนินการเช่นเดียวกันกับปีที่ผ่านมา) หน่วยงานจัดทำข้อมูลปฏิทินฯ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด โดยมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงานในภาพรวมของจังหวัด และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑ - ๑๒ เป็นหน่วยงานให้คำแนะนำในการจัดทำและบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ

๒.๒) การกลั่นกรองข้อมูลปฏิทินฯ (กระบวนการเพิ่มเติมจากการดำเนินการในปีที่ผ่านมา) ใช้กลไกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ (๑) คณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาภาคการเกษตรระดับอำเภอ (Operation Team : OT) กลั่นกรองข้อมูลปฏิทินระดับอำเภอและตำบล (๒) คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of operation : COO) กลั่นกรองข้อมูลปฏิทินระดับจังหวัด และ (๓) คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดให้ความเห็นชอบข้อมูลปฏิทินฯ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

/กระทรวงมหาดไทย...

กระทรวงมหาดไทย จึงขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเน้นย้ำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำข้อมูลปฏิทินฯ (ดำเนินการเช่นเดียวกันกับปีที่ผ่านมา) โดยการบันทึกข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ผ่านการกลั่นกรองจากกลไกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับพื้นที่ และผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด ในระบบบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ แบบออนไลน์ และจัดส่งข้อมูลบันทึกแล้ว ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ พร้อมทั้งสำเนาให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ทางเว็บไซต์ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย http://www.ppb.moi.go.th/midev๐๑/ หัวข้อ “หนังสือแจ้งเวียน/ประชาสัมพันธ์”

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๓ ๕๒๔๔

กพถ.สนผ.สป.
เลขรับที่ 1504
วันที่ 14 ตค 63
(เวลาเย็น)
14.10.63

กระทรวงมหาดไทย
กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
รับที่ 9 ต.ค. 2563
เลขรับ 41947
เวลา

ด่วนที่สุด

ที่ สธ ๑๐๑๐.๕/ ๖๕๘๕

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

สำนักนโยบายและแผน สป.
วันที่ 14 ต.ค. 2563
เลขรับที่ 11663

เรื่อง การจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดประจำปี ๒๕๖๓

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ด่วนที่สุด ที่ สธ ๑๐๑๐.๕/ว.๑๒๔๐๒ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ผลการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และผลการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ได้นำส่งคู่มือปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดส่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับใช้ในการจัดทำปฏิทินฯ ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒/๒๕๖๓ หรือปีการผลิต ๒๕๖๒ และประมาณการปีเพาะปลูก ๒๕๖๓/๒๕๖๔ หรือปีการผลิต ๒๕๖๓ และขอให้จัดส่งข้อมูลดังกล่าวให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ทั้งนี้ สศก.ได้รับข้อมูลดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ จึงขอเรียนว่า สำหรับการดำเนินการปี ๒๕๖๓ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดทำระบบบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ แบบออนไลน์ ที่สามารถสามารถบันทึกและจัดเก็บข้อมูลเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ทันที พร้อมทั้งได้ปรับปรุงคู่มือการจัดทำปฏิทินฯ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ ผู้บันทึกข้อมูลสามารถดาวน์โหลดคู่มือฯ ได้ที่ http://www.oae.go.th/view/๑/download_form/TH-TH และเข้าสู่ระบบปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อบริหารจัดการความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ได้ที่ http://cropcalendar.oae.go.th/site/login

๒. ปรับปรุงกระบวนการจัดทำปฏิทินฯ ดังนี้

๒.๑ การจัดทำข้อมูลปฏิทินฯ (ดำเนินการเช่นเดียวกันกับปีที่ผ่านมา) หน่วยงานจัดทำข้อมูลปฏิทินฯ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด โดยมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยงานประสานการดำเนินงานในภาพรวมของจังหวัด และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑-๑๒ เป็นหน่วยงานให้คำแนะนำในการจัดทำและบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ

/๒.๒...

๒.๒ การกลั่นกรองข้อมูลปฏิทินฯ (กระบวนการเพิ่มเติมจากการดำเนินการในปีที่ผ่านมา) ใช้กลไกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ (๑) คณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร ระดับอำเภอ (Operation Team: OT) กลั่นกรองข้อมูลปฏิทินระดับอำเภอและตำบล (๒) คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of operation: COO) กลั่นกรองข้อมูลปฏิทินระดับจังหวัด และ (๓) คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อพก.) ให้ความเห็นชอบข้อมูลปฏิทินฯ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามผลการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ (สิ่งที่ส่งมาด้วย)

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นควรแจ้งกระทรวงมหาดไทย เพื่อแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบันทึกข้อมูลปฏิทินฯ ในระบบปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อการบริหารจัดการความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ที่ผ่านการกลั่นกรองจากกลไกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับพื้นที่ และผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด ทั้งนี้ขอความกรุณาจัดส่งข้อมูลที่บันทึกแล้ว ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร **ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓** เพื่อรายงานความก้าวหน้าการดำเนินการจัดทำปฏิทินฯ ต่อคณะกรรมการอาหารแห่งชาติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและจัดส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพศาล ดั่นคุ้ม)
เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

กองอาหาร
โทร.๐-๒๕๙๐-๗๔๐๖
โทรสาร ๐-๒๕๙๐-๗๔๐๖
อีเมล์ : law.dreamt@gmail.com

รายงานการประชุม
คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓
วันพฤหัสบดีที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม พึ่งบุญ ชั้น ๘ อาคารวิสัยทัศน์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คณะกรรมการผู้มาประชุม

๑. นายยุคล ลิ้มแหลมทอง		ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์		ที่ปรึกษา
๓. รศ.ดร.ชลัท ศานทิวรางคณา	แทนศาสตราจารย์ดร.วิสิฐ จะวะสิต	ที่ปรึกษา
๔. นายวุฒิพงษ์ ปรีดาภัทรพงษ์	นักวิชาการ แทนผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	กรรมการ
๕. นายนิติ ช่างภิญโญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตและการค้า แทนเลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
๖. นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ	รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร แทนผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร	กรรมการ
๗. นางสาววัชริน มีรอด	นักวิจัยนโยบายอาวุโส แทนผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	กรรมการ
๘. นายชัยเลิศ กิ่งแก้วเจริญชัย	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ แทนอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
๙. นายสายันต์ รวดเร็ว	นักวิชาการอาหารและยาชำนาญการ แทนเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา	กรรมการ
๑๐.นายชิษณุชา บุดดาบุญ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าว แทนอธิบดีกรมการข้าว	กรรมการ
๑๑. นายถาวร ทันใจ	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง แทนอธิบดีกรมประมง	กรรมการ
๑๒. นางสุภานันท์ บุญญกาญจน์	นายสัตว์แพทย์ชำนาญการพิเศษ แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
๑๓.นายชูชาติ วัฒนวรรณ	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และแปรรูปผลิตผลเกษตร แทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
๑๔. นางสาวจิราภา จอมไธสง	ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการการผลิต พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับและพืชสมุนไพร แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
๑๕. นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ กองสาธารณสุขท้องถิ่น แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการ

๑๖. ดร.ผณิศวร ชำนาญเวช	รองประธานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ธุรกิจ ประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง แทนประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๗. นางนิตยา พิระภัทรุ่งสุริยา	รองผู้อำนวยการสถาบันอาหาร แทนผู้อำนวยการสถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
๑๘. นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา	ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๙. นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์		กรรมการ
๒๐. นางสาวศุภวรรณ วิเศษน้อย	แทนนายสมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์	กรรมการ
๒๑. นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์	รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบาย เศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ และเลขานุการ
๒๒. นางสาวจูอะดี พงศ์มณีรัตน์	เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ	กรรมการ และเลขานุการ
๒๓. นางอังคณา พุทธศรี	ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นางสาวจุไรรัตน์ ถนอมกิจ	นักวิชาการอาหารและยาชำนาญการ ผู้แทนสำนักงานอาหาร กระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางสาวกนกวรรณ ขับนบ	นักวิเคราะห์อาวุโส สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร
๒.	นางสาวบังเอิญ ทองมอญ	นักโภชนาการชำนาญการพิเศษ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
๓.	นางสาวปรียานุช เรืองหิรัญวนิช	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
๔.	นางสาวปรียาฉัตร สังข์พระกร	เจ้าหน้าที่สำนักอาหาร สำนักงานอาหาร กระทรวงสาธารณสุข
๕.	นางสาวทิพย์วรรณ ปริญญาศิริ	ที่ปรึกษาทางอาหาร
๖.	นางสาวณาตยา ศรีจันทึก	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ กรมประมง
๗.	นางสาวศุภมาศ กลิ่นขจร	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ กรมวิชาการเกษตร
๘.	นายวาสิฏฐ์ วรวงษ์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร
๙.	นางสาวนันทประภา นันทิยากุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
๑๐.	เรือโท มนัส ลาภพล	รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
๑๑.	นางสาวพรพิมล เจริญส่ง	ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ

๑๒. นางสาวอนุดา ทวัฒน์สิน	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กรมควบคุมมลพิษ
๑๓. นายณัฐกานต์ พันธ์ชัย	กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ธุรกิจปศุสัตว์และแปรรูป
๑๔. นางสาวพาสินี ณ ป้อมเพ็ชร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๕. นายไพบูลย์ เตชะกัมพลสารกิจ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๖. นางสาวสิตารินทร์ ทองปุสสะวัลย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๗. นายปิยะยุทธ จิตจำนงค์	เศรษฐกรปฏิบัติการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๘. นางสาวณิชมน พจนา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธาน แจ้งว่า การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เป็นการรายงานสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศและโลก ผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิดที่มีผลต่อความมั่นคงอาหาร รวมถึงรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ จำนวน ๓ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต คณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร และคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร ตลอดจนการหารือความก้าวหน้าการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด

<u>มติที่ประชุม</u>

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

๒.๑ สรุปรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ (๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๒) ที่สำคัญ

<u>สาระสำคัญ</u>

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำและแจ้งเวียนรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๒ ให้คณะกรรมการฯ เรียบร้อยแล้ว และได้ปรับแก้ตามที่กรรมการฯ ได้แจ้งขอแก้ไขเรียบร้อยแล้ว โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๓ คณะ ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต

คณะอนุกรรมการด้านการลดสูญเสียอาหาร และคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร โดยทั้ง ๓ คณะ ได้นำเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

๒. ความคืบหน้าการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด เพื่อบริหารความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ ซึ่งเป็นข้อสั่งการของที่ประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอข้อมูลที่ประมวลได้จากปฏิทิน และคณะกรรมการฯ ได้ให้ข้อคิดเห็น/คำแนะนำเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำปฏิทินให้ดีขึ้น

๓. การจัดทำแผนงาน/โครงการ ภายใต้กรอบยุทธศาตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ได้มีการหารือว่ายังมีแนวทางการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ความมั่นคงทางอาหารที่ยังไม่มีแผนงาน/โครงการรองรับ ซึ่งได้มีการเสนอข้อคิดเห็นเพื่อเพิ่มเติมแผนงาน/โครงการให้ครบถ้วน

<u>ประเด็นเสนอที่ประชุม</u>

เพื่อรับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

<u>มติที่ประชุม</u>

รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

วาระที่ ๓.๑ สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารที่ผ่านมา และแนวโน้มภายหลังสถานการณ์โรคติดเชื้อจากไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด ๑๙)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอ สถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารที่ผ่านมา และแนวโน้มภายหลังสถานการณ์โรคติดเชื้อจากไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด ๑๙) ดังนี้

๑. องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ได้ตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่ The State of Food Security and Nutrition of the World (SOFSN) ประจำปี ๒๐๑๙ ซึ่งเป็นเอกสารด้านความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของโลก โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี ที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. ๒๐๑๖-๒๐๑๘) จำนวนประชากรที่ประสบภาวะหิวโหยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีประมาณ ๘๒๐ ล้านคน ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าประชากรมากกว่า ๒ พันล้านคน ยังไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการและเพียงพอได้อย่างสม่ำเสมอ

(๒) เอกสารดังกล่าวระบุว่าประเทศไทยมีตัวเลขความชุกของการขาดสารอาหาร (Prevalence of Undernourishment in Total Population: POU) ระหว่างช่วงปี ๒๐๑๖-๒๐๑๘ เท่ากับร้อยละ ๗.๘ ของประชากรทั้งประเทศ หากเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รวม Timor-Leste) ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๙.๓ ประเทศไทยอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และจัดอยู่ในลำดับ ๓ รองมาเลเซีย (ร้อยละ ๒.๕) และบูรไน (ร้อยละ ๓.๒)

(๓) เครื่องมือในการวัด ประกอบด้วย ๒ เครื่องมือ คือ ตัวชี้วัดแบบดั้งเดิมของ FAO เกี่ยวกับความอดอยากหิวโหย คือ ความชุกของการขาดสารอาหาร (The Prevalence of

Undernourishment) และความชุกของความไม่มั่นคงทางอาหารอย่างรุนแรง ซึ่งประมาณการจากข้อมูลรายบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ทั่วโลก โดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES) เป็นเครื่องมือใหม่ในการวัดความสามารถของผู้คนในการเข้าถึงอาหาร โดยอาศัยการสัมภาษณ์โดยตรง

๒. The Economist ได้จัดลำดับดัชนีความมั่นคงอาหารของโลก (Global Food Security Index) ประจำปี ๒๐๑๙ โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๕๒ จาก ๑๑๓ ประเทศ แบ่งตามเสาหลักของความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่ ความสามารถในการจัดหาอาหาร การมีอยู่ของอาหาร และคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร โดยการประเมินจะให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น อัตราภาษีนำเข้า รายได้ต่อหัวของประชากร โครงสร้างพื้นฐานด้านเกษตร จากการประเมินด้วยวิธีการดังกล่าว The Economist ได้จัดอันดับให้สิงคโปร์มีความมั่นคงอาหารมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากมีความพร้อมของรายได้ มีเสถียรภาพทางการเมือง มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๓. สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) ที่มีต่อความมั่นคงอาหารโลก FAO ได้รายงานผลการประเมินสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงอาหาร โดยเห็นว่าปัญหาระยะสั้นที่สำคัญ คือ ด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากการใช้มาตรการกักกันโรคและการเพิ่มระยะห่างทางสังคมจะเป็นอุปสรรคในการนำอาหารไปสู่ผู้บริโภค สำหรับในระยะยาว เนื่องจากในช่วงวิกฤติ ประชาชนจะบริโภคอาหารสำเร็จรูปและอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ความต้องการบริโภคอาหารสดที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น ผัก ผลไม้ และโปรตีน มีจำนวนลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนในระยะยาว และส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การขาดแคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานในภาคการเกษตรและประมงไม่สามารถเข้าไปทำงานได้ และเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตเนื่องจากมาตรการกักกันโรค สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ ความพยายามควบคุมโรค เช่น การจำกัดการเคลื่อนย้ายของแรงงาน ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาที่สูงขึ้น จะส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวจนอาจเข้าสู่ภาวะซบเซา ทั้งนี้ FAO ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อความมั่นคงอาหาร ดังนี้ (๑) เปิดช่องทางการค้าระหว่างประเทศ (๒) สร้างความเข้มแข็งระบบสวัสดิการ (๓) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยได้เข้าถึงทรัพยากรในการผลิตที่จำเป็น และ (๔) สนับสนุนภาคการเกษตรและห่วงโซ่อาหารในประเทศสามารถดำเนินงานต่อไปได้

๔. รายงานอัตราการพึ่งพาตนเองของไทย (Self-Sufficiency Ratio: SSR) หมายถึงดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการพึ่งพาภายในประเทศเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นการผลิตที่สอดคล้องกับการใช้ในประเทศที่มีความสมดุล (หากค่า SSR มากกว่า ๑๐๐ หมายถึง การผลิตที่เกินกว่าการใช้ในประเทศ และหากค่า SSR น้อยกว่า ๑๐๐ หมายถึง การผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ในประเทศ) สำหรับ SSR สินค้าเกษตรสำคัญเฉลี่ย ๕ ปี ระหว่างปี ๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) <u>กลุ่มคาร์โบไฮเดรต</u>

สินค้าที่มี SSR มากกว่า ๑๐๐ ได้แก่ ข้าว (๑๙๑%) มันสำปะหลัง (๓๑๐%) อ้อยโรงงาน (๔๓๗%) และสินค้าที่มี SSR ต่ำกว่า ๑๐๐ คือ <u>ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</u> (๖๕%)

(๒) <u>กลุ่มโปรตีน</u>

สินค้าที่มีค่า SSR มากกว่า ๑๐๐ ได้แก่ ไข่ไก่ (๑๐๑%) ไก่เนื้อ (๑๓๘%) เนื้อสุกร (๑๑๓%) กุ้ง (๗๕๐%) และสินค้าที่มีค่า SSR ต่ำกว่า ๑๐๐ คือ <u>โคเนื้อ</u> (๘๔ %) อย่างไรก็ตาม โคเนื้อในปี ๒๕๖๒ มี SSR เท่ากับ ๑๐๖% เนื่องจากภาครัฐมีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น

(๓) กลุ่มไขมัน

สินค้าที่มีค่า SSR มากกว่า ๑๐๐ คือ ปาล์มน้ำมัน (๑๘๒%) สินค้าที่มีค่า SSR ต่ำกว่า ๑๐๐ คือ มะพร้าว (๖๙%) และถั่วเหลือง (๑.๔%)

(๔) กลุ่มเกลือแร่และวิตามิน

สินค้าที่มีค่า SSR มากกว่า ๑๐๐ ได้แก่ สับปะรดโรงงาน ลำไย ทุเรียน มังคุด เงาะ ลิ้นจี่ ลองกอง กล้วยหอม และส้มเขียวหวาน สินค้าที่มีค่า SSR ต่ำกว่า ๑๐๐ ได้แก่ กระเทียม หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง เนื่องจากความต้องการใช้มีทิศทางเพิ่มขึ้น ในขณะที่การผลิตค่อนข้างคงที่ทำให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น และกลุ่มธัญพืชบางชนิด คือ ถั่วลิสง และถั่วเขียว

๕. ผลกระทบของโรคติดเชื้อจากไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด ๑๙) ต่อความมั่นคงด้านอาหาร สศก. ได้จัดทำการวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด ๑๙ ดังนี้

• สินค้าเกษตรที่สำคัญมีเพียงพอภายในประเทศ แม้จะเกิดการ lockdown ๓ ๖ ๙ เดือน หรือ ๑ ปี ได้แก่ ข้าว กุ้ง ปลานิล ไก่เนื้อ สุกร ไข่ไก่ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวผลแก่ อ้อย และมันสำปะหลังโรงงาน

• สินค้าบริโภค อุปโภค และวัตถุดิบอาหารสัตว์ อาจได้รับผลกระทบจากการ lockdown ๓ ๖ ๙ เดือน หรือ ๑ ปี ได้แก่ ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง และลำไย

• มูลค่าความเสียหายในภาพรวมจากการระบาดของเชื้อไวรัสที่มีต่อการผลิตอาหารของประเทศไทย เนื่องจากการบริโภคและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง

๑. ภาคการเกษตรได้รับผลกระทบจำนวน ๒๑๘,๒๓๓ ล้านบาท โดยสินค้าที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ผลไม้ ผัก ประมงทะเล สำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารการบริโภคที่ลดลงทำให้โรงฆ่าสัตว์ได้รับความเสียหายจำนวน ๔๖,๐๗๖ ล้านบาท

๒. การบริโภคที่ลดลงและการระบาดของเชื้อไวรัสส่งผลให้การจ้างงานในภาคการเกษตรลดลง โดยคาดการณ์ว่าในช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๖๓ จะมีจำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการเลิกจ้างงานในการทำไร่ผัก จำนวน ๔๖,๕๙๑ คน การทำนาจำนวน ๓๑,๒๒๗ คน สวนผลไม้ จำนวน ๒๙,๘๖๕ คน และการทำประมง จำนวน ๑๔,๗๐๘ คน

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

๑. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตว่าในการเลือกชนิดสินค้าเพื่อคำนวณ SSR เราเลือกเฉพาะสินค้าที่เรามีข้อมูล แต่เมื่อนำมาวิเคราะห์แหล่งอาหารตามกลุ่มโภชนาการอาจไม่สะท้อนความเป็นจริง เช่น กุ้ง คนไทยไม่ได้บริโภคเยอะ แต่ปลาน้ำจืด เป็นแหล่งโปรตีนที่คนไทยบริโภค ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ชี้แจงว่าหลักการคำนวณ SSR จะพิจารณาจากปริมาณการผลิตเปรียบเทียบกับความต้องการใช้ในประเทศ ที่รวมถึงการบริโภคและการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้วย ซึ่งเป็นมุมมองในเชิงเศรษฐกิจ ทั้งนี้ จะนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการคำนวณ SSR ครั้งต่อไป โดยเพิ่มเติมชนิดสินค้าประมงน้ำจืด และปลาเพาะเลี้ยง

๒. นางสาวจิราภา จอมไธสง ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมและจัดการผลิตพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับและพืชสมุนไพร ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร มีความเห็นว่าในการคำนวณ SSR ที่ สศก. แบ่งกลุ่มโภชนาการนั้น สำหรับกลุ่มเกลือแร่และวิตามินที่แบ่งกลุ่มผักและผลไม้ ควรพิจารณาเป็นรายสินค้าว่าผักและผลไม้แต่ละชนิดอยู่ในกลุ่มไหน เช่น มันฝรั่ง ควรจัดอยู่ในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต จึงอยากให้ยึดตามกลุ่มโภชนาการเป็นหลัก

๓. นายวิสิษฐ์ ลิ้มลือชา ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีความเห็นว่า ในการคำนวณ SSR อยากให้เพิ่มตัวเลขการนำเข้าสินค้าเกษตรที่เราผลิตไม่เพียงพอมาแสดง เช่น ข้าวสาลี และถั่วเหลือง รวมถึงหากเป็นไปได้ให้เพิ่มสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อการบริโภคของมนุษย์ หรือเป็นอาหารสัตว์ เช่น กากถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นสัดส่วนเท่าใด

๔. ดร.ผณิศวร ชำนาญเวช ผู้แทนสภาหอการค้าไทย ให้ข้อสังเกตว่า SSR ของกุ้ง ร้อยละ ๗๕๐ ได้มาจากการคำนวณ ปริมาณการผลิตในประเทศ การบริโภคภายในประเทศ และการส่งออก คาดว่าจะมีการบริโภคในประเทศประมาณร้อยละ ๑๓-๑๔

๕. นายวิสิษฐ์ ลิ้มลือชา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของโควิด-๑๙ ว่าตัวเลขการส่งออกผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็ง และอบแห้งไปจีน ที่เราเคยกังวลว่าระบบโลจิสติกส์จะกระทบ หรือการปิดด่านต่างๆ และบางด่านขณะนี้ก็ยังไม่เปิด แต่ผู้นำเข้าของจีนมีการล็อคสินค้า หรือ เหมาสวนไว้ก่อน ทำให้สามารถส่งสินค้าไปได้ โดยการเติบโตของผลไม้สดแช่เย็นและอบแห้งสำหรับ ๕ เดือนแรก คิดเป็นร้อยละ ๖๐

๖. นายถาวร ทันใจ ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาการประมง ผู้แทนกรมประมง ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จากตัวเลขสินค้าประมงที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอเป็นสินค้าประมงที่ได้จากการเพาะเลี้ยง แต่ในความเป็นจริง สินค้าประมงที่จับจากทะเล ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑.๗ ล้านตัน รวมถึงประมงน้ำจืด ซึ่งกรมประมงยินดีสนับสนุนข้อมูลให้ฝ่ายเลขานุการฯ

๗. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ ให้ความเห็น ดังนี้

๗.๑ สถานการณ์ Food Insecurity ของ FAO ที่ได้มาสรุปตัวเลขของปี ๒๐๑๗-๒๐๑๙ ส่วนใหญ่เน้นเรื่องพลังงาน ซึ่งเมื่อประมาณ ๒๐ กว่าปีที่แล้ว ประเทศไทยเคยมีตัวเลขผู้ขาดสารอาหาร หรือ Undernourishment หรือ Hungry People มากถึงร้อยละ ๓๐ แต่ปัจจุบันประมาณร้อยละ ๗-๘ อยากขอให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรให้ข้อมูลกับ FAO อย่างทันการณ์

๗.๒ เครื่องชี้วัด หรือ Food Insecurity Experience Scale ได้เคยวางแผนกันไว้ว่าอยากให้ทดลองจัดเก็บเพื่อดูว่าประชาชนมีความรู้สึกในเรื่องความหิวเป็นอย่างไร ที่สหรัฐอเมริกาจะใช้เครื่องมือนี้ค่อนข้างมาก ขณะเดียวกันในการเก็บข้อมูลจะเป็นการเรียนรู้เพื่อเป็นตัวชี้วัดใหม่อีกตัวหนึ่ง ซึ่งเราสามารถอธิบายได้ว่าประชาชนมีความรู้สึกอย่างไรในช่วงวิกฤตหรือช่วงปกติ

๗.๓ การจัดลำดับ Global Food Security Index ของ The economist ที่ระบุว่าความมั่นคงอาหารของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๕๒ จาก ๑๑๓ ประเทศ และอยู่ลำดับสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ที่มีความมั่นคงอาหารเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งผลแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งกับข้อมูลความเป็นจริง ขอให้ข้อสังเกตว่า ข้อมูลที่นำมาใช้ ใครเป็นคนให้ข้อมูล อยากให้ใส่ใจในการให้ข้อมูล โดยอาจต้องแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

๗.๔ สถานการณ์โควิด-๑๙ มีผลต่อความมั่นคงทางอาหารนั้น UN FAO และหน่วยงานของ UN เน้นว่าโควิด-๑๙ มีผลต่อความมั่นคงทางอาหาร และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน (Livelihood) ตลอดจนผลต่อภาวะโภชนาการ โดยประเทศไทยมองว่าระบบอาหารและเกษตร เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากระบบอาหารทำให้ GDP เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๘ เมื่อเทียบกับภาคการท่องเที่ยว ร้อยละ ๒๑ หรือภาคอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น รถยนต์ ดิจิทัล เราจึงควรให้ความสำคัญกับภาคเกษตรและอาหารมากขึ้น

๗.๕ ในสถานการณ์โควิด หากมองเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ต้องเข้าใจว่าความมั่นคงอาหารเกิดขึ้นได้ ๓ ทาง ได้แก่ ทางที่ ๑ การปลูก หรือ การหา (Physical Access) เช่น

คนในชนบท และคนที่ตกงานจากเมือง ย้ายกลับไปที่ต่างจังหวัด สามารถเข้าถึงอาหารได้ด้วยการปลูกเอง ดังนั้น ความไม่มั่นคงจะเกิดขึ้นชั่วคราว หลังจากนั้นจะเข้าสู่ภาวะปกติในระยะเวลาอันสั้น ทางที่ ๒ ทางเศรษฐกิจ โดยการซื้อหา (Economic Access) จะเกิดผลกระทบต่อคนเมืองที่ตกงานจากโรงงาน โรงแรม ภาคท่องเที่ยว ที่จะไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ ทั้งนี้ หากคนเหล่านี้กลับไปชนบทจะเริ่มมีความมั่นคงเกิดขึ้น ทางที่ ๓ ทางสังคม (Social Access) เช่น หากไม่มีอาหารก็ไปหาญาติ ไปวัด ตู้ปันสุข ประเทศไทยควรทำวิจัย เรื่อง Thailand Social Protection System โดยเฉพาะเรื่องอาหาร

๗.๖ อัตราการพึ่งพาตนเอง ประเทศไทยผลิตอาหารพอเพียงและสามารถส่งออกได้ แต่ต้องพิจารณาในรายละเอียดของอาหารหลักๆ เช่น ธัญพืช ซึ่งอาจรวมถึงข้าวสาลีว่ามีการพึ่งพาการนำเข้าอย่างไรเพื่อให้มีตัวเลขที่สมบูรณ์ขึ้น แหล่งอาหารโปรตีนควรแยกให้ชัดเจน เลือกเฉพาะสินค้าที่มีมูลค่าสูง สำหรับภาคประมงมีความสำคัญมาก เคยมีการบริโภค ๑๘ กิโลกรัมต่อคนต่อปี และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึง ๓๒ กิโลกรัมต่อคนต่อปี สะท้อนถึงเป้าหมายทางโภชนาการที่ดี สำหรับการนำเข้าสินค้าที่มีความสำคัญ และราคาสูงเป็นเพราะประเทศไทยผลิตไม่เพียงพอ ประเทศไทยอาจพิจารณาผลิตสินค้าดังกล่าวเพิ่มขึ้น ในอนาคตการจัดทำข้อมูลอาจจะแยกเป็นสินค้าเกษตรเพื่อการบริโภคของมนุษย์ อาหารสัตว์ การแปรรูปไปเป็นพลังงาน ซึ่งในกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทยได้พยายามแยกให้ชัดเจนแล้ว ทั้งนี้ ควรมีนโยบายระดับชาติที่ชัดเจน ควรมีการจัดทำแผนระดับจังหวัด อาจใช้ข้อมูลโซนนิ่งบนพื้นฐานของ Data Information ทั้งนี้ แต่ละจังหวัดต้องมีแผนด้านอาหารและการเกษตร ลงไประดับตำบล เช่นเดียวกับแผนด้านสาธารณสุข

๘. นายวิสิษฐ์ ลิ้มลือชา ให้ข้อคิดเห็นว่า ประเทศไทยขาดการจัดทำ story ที่ดี ประเด็นเรื่องความมั่นคงอาหาร สามารถอธิบายเป็น Story ได้ในหลากหลายมิติ เช่น ในช่วงโควิด ๑๙ ในมิติความเพียงพอ อนุญาตให้สามารถเพาะปลูก ขายอาหาร และมีระบบ Delivery ในมิติการเข้าถึง (Economic Access) รัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือประชาชนที่ขาดรายได้ ประกันสังคมช่วยเหลือคนที่ตกงาน ทำให้ยังสามารถเข้าถึงอาหารได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีความแตกต่างจากประเทศอื่นในเรื่องความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เช่น การแจกจ่ายอาหาร การตั้งโรงทาน หรือ ตู้ปันสุข ดังนั้น จึงควรเสริมเรื่องนี้เข้าไปในงานด้านความมั่นคงอาหาร ซึ่งอาจมีผลกับการจัดลำดับพอสมควร

๙. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ให้ข้อคิดเห็นว่า ประเด็นการจัดลำดับดัชนีความมั่นคงอาหารของโลก หลังจากเกิดวิกฤตโควิด-๑๙ เห็นว่าไทยไม่ควรอยู่ลำดับ ๕๓ เห็นว่าควรเสนอให้เค้าปรับตัวแปรในดัชนี ไม่มุ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลักเพียงอย่างเดียว เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

<u>มติที่ประชุม</u>

รับทราบ

๓.๒ ผลกระทบและแนวทางการบริหารจัดการนโยบายโซนนิ่งภาคเกษตร

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอการศึกษาเรื่องนโยบายโซนนิ่งภาคเกษตร: ผลกระทบและแนวทางการบริหารจัดการ ของ รศ.ดร.วิษณุ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๕๗ ระบุว่าสัดส่วนการปลูกพืชไม่เหมาะสม (N) และเหมาะสมเล็กน้อย (S๓) คิดเป็นร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ๑๓ ชนิด (ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด สับปะรด ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ มะพร้าว ลำไย ทุเรียน เงาะ มังคุด) โดยในปี

๒๕๕๕ ประเทศไทยได้ริเริ่ม**นโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)** เพื่อใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ตลอดจนปรับสมดุลของอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตรในพื้นที่ มีส่วนช่วยยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว จำนวน ๓๒,๖๑๘ ไร่ ในปี ๒๕๕๙ และ ๑๕๗,๗๐๑ ไร่ ในปี ๒๕๖๐

๒. แม้ว่านโยบาย zoning จะดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการศึกษาประเมินผลกระทบโดยภาพรวมของนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ (zoning) ที่มีต่อสวัสดิการ ราคาสินค้าเกษตร การผลิตสินค้าเกษตร การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูก และการใช้ทรัพยากรน้ำ โดยขอบเขตการศึกษา ประเมินผลกระทบของนโยบายในช่วงปี ๒๕๕๘-๒๕๖๘ โดยวิเคราะห์ในระดับจังหวัดและภาพรวมระดับประเทศ ครอบคลุมพืชเศรษฐกิจหลัก ๕ ชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง โดยผลการศึกษาพบว่า

(๑) นโยบาย zoning มีแนวโน้มทำให้สวัสดิการทางเศรษฐกิจในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยสวัสดิการทางเศรษฐกิจในสินค้าข้าวนาปี มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่สวัสดิการทางเศรษฐกิจในสินค้าข้าวนาปรังและอ้อยโรงงานมีแนวโน้มลดลง

(๒) นโยบาย zoning มีแนวโน้มทำให้พื้นที่เพาะปลูกขยายตัว โดยพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ข้าวนาปรังและอ้อยโรงงานมีแนวโน้มลดลง โดยภาคใต้มีแนวโน้มลดลงมากที่สุด

(๓) การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกกรณีมีนโยบาย zoning ระดับจังหวัด โดยมีรายละเอียดสัดส่วนการใช้ที่ดินเพาะปลูกรายจังหวัดตามลักษณะความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยข้าวนาปี ภาคใต้มีแนวโน้มลดลง ข้าวนาปรัง ภาคกลางตอนบนและภาคอีสานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ภาคเหนือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น มันสำปะหลัง ภาคอีสานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อ้อยโรงงาน ลดลงทุกภูมิภาค

(๔) การจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกกรณีมีนโยบาย zoning แบ่งตามความเหมาะสมของพื้นที่ พบว่านโยบาย zoning ทำให้พื้นที่เพาะปลูกตามความเหมาะสมของดินเพิ่มขึ้น/ลดลง ดังนี้

สินค้า	พื้นที่เพาะปลูกโดยรวม	พื้นที่เหมาะสมมาก (S๑)	พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒)	พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓)	พื้นที่ไม่เหมาะสม (N)
ข้าวนาปี	๔,๔๓๖,๐๐๐	๑๖,๗๗๔,๗๓๔	๕,๗๐๒,๐๕๘	-๖,๑๙๔,๒๒๔	-๑๑,๘๔๖,๕๖๗
ข้าวนาปรัง	-๑,๘๔๕,๗๑๐	-๒,๙๐๑,๐๙๖	๑๙,๖๒๗	๑,๒๔๗,๕๙๙	-๒๑๑,๘๔๐
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒,๕๙๐,๖๐๑	๔,๔๕๗,๖๒๔	๔๘๕,๔๒๒	-๗๓๙,๙๐๙	-๑,๖๑๒,๕๓๗
มันสำปะหลัง	๑,๑๙๙,๓๖๑	๑๐,๓๙๙,๒๒๙	-๗,๕๐๔,๒๙๖	-๑,๔๐๔,๑๐๘	-๒๙๑,๔๖๕
อ้อย	-๑,๙๑๘,๒๕๒	๕,๕๖๒,๘๑๗	-๖,๒๑๗,๕๒๓	-๑,๗๗๑,๓๒๙	๕๐๗,๗๘๔

(๕) นโยบาย Zoning ทำให้ผลผลิตข้าวนาปี มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพิ่มขึ้น ขณะที่ข้าวนาปรังและอ้อยโรงงานลดลง

(๖) นโยบาย Zoning ทำให้ราคาข้าวนาปี มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลดลง ขณะที่ข้าวนาปรังและอ้อยโรงงานเพิ่มขึ้น

(๗) นโยบาย Zoning ทำให้ความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น ขณะที่ในฤดูแล้งความต้องการใช้น้ำลดลง

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๑. ควรส่งเสริมนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ เนื่องจากจะช่วยเพิ่มสวัสดิการทางสังคม และสามารถลดความต้องการใช้น้ำในฤดูแล้ง

๒. ควรเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง และลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังและอ้อยโรงงาน โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของพื้นที่เพื่อเพิ่มสวัสดิการทางสังคม

๓. ควรแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับพืชที่ควรปลูกในแต่ละจังหวัด โดยพิจารณาจำนวนพื้นที่เพาะปลูกโดยรวมของพืชแต่ละชนิดให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยอาจพัฒนาระบบการตรวจสอบแบบ realtime เพื่อคาดการณ์พื้นที่เพาะปลูกตามลักษณะความเหมาะสมของพื้นที่

๔. ควรหาวิธีการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนทางการเงินที่เพียงพอสำหรับเกษตรกรเพื่อดึงดูดการตัดสินใจปลูกพืชอื่นที่มีความเหมาะสมแทนพืชเดิมที่ปลูก โดยพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุน งบประมาณและมูลค่าสวัสดิการสังคมที่ได้รับ ตัวอย่างเช่น เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตข้าวแตกต่างจากการผลิตข้าวโพด ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนเพิ่มในส่วนของเครื่องจักรและอุปกรณ์

๕. ควรหาแรงจูงใจให้เกษตรกรในพื้นที่เดียวกันปลูกพืชชนิดเดียวกันเพื่อรับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด

๖. รัฐบาลควรให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชใหม่ให้เกษตรกรและเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือเกษตรเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับเกษตรกร

<u>ข้อคิดเห็นที่ประชุม</u>

๑. ประธาน กล่าวว่า อาจารย์ได้ทำงานวิจัยนี้ด้วยงบประมาณของ ม.เกษตรศาสตร์ เพื่อศึกษานโยบายโซนนิ่งของรัฐบาล โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ รายงาน ทั้งนี้นโยบายโซนนิ่ง เป็นนโยบายที่กระทรวงเกษตรฯ ผลักดันมายาวนาน ซึ่งหากผลักดันอย่างต่อเนื่องได้จะเกิดประโยชน์กับประเทศและเกษตรกร คือ พื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โลจิสติกส์ การจัดการของโรงงานแปรรูปเพิ่มมูลค่า การเชื่อมโยงสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้โปรแกรม Agrimap ที่มีข้อมูลพื้นที่เหมาะสมในการปลูกพืช ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกับ สวทช. ซึ่งสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการส่งเสริม และแนะนำเกษตรกรในพื้นที่ได้

๒. นางสาววัชริน มีรอด สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กล่าวว่า นโยบาย โซนนิ่งสำคัญ มีข้อสังเกตในประเด็นข้อเสนอแนะในการปลูกพืช ไม่ทราบว่าได้นำปัจจัยอื่นๆ มาพิจารณาด้วยหรือไม่ เช่น ความต้องการตลาด ขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากข้อเสนอแนะในการเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าว นาปี และมันสำปะหลังโรงงานมีการส่งออกน้อยลง หรือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่คาดว่าความต้องการใช้ประเทศมีมาก แต่มีผลผลิตที่ไม่เพียงพอ ในขณะที่ปัจจุบันการส่งออกข้าวมีปริมาณที่ลดลง

๓. ประธาน กล่าวว่า ประเด็นปัญหาด้านการเกษตร คือ ตลาดรองรับสินค้าเกษตร ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตลาดในระดับพื้นที่ ประกอบด้วย ๒ คณะ ได้แก่ (๑) คณะทำงานส่งเสริมสนับสนุนการผลิต และจัดทำข้อมูลด้านการผลิตมีหน้าที่ศึกษาสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของจังหวัด และ (๒) คณะทำงานการประสานงานด้านการตลาด มีหน้าที่นำเสนอปริมาณและความต้องการสินค้าเกษตรของจังหวัด

๔. นายนิติ ช่างภิญโญ ผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวว่า ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

ได้แก่ โครงการลดพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง โครงการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทดแทน และโครงการส่งเสริมพืชทางเลือก ซึ่งโครงการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นข้อมูลช่วยสนับสนุนการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การผลิต

๕. ประธาน กล่าวว่า ความเป็นมาของการศึกษางานวิจัยเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมสามารถช่วยส่งเสริมการผลิตที่ยั่งยืนได้ โดยศึกษาปัจจัยข้อมูลดิน น้ำ พันธุ์พืชในการศึกษา และข้อเสนอแนะของการศึกษา คือ ควรดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

๖. นายชิษณุชา บุดดาบุญ ผู้แทนกรมการข้าว กล่าวว่า การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมเป็นนโยบายที่สำคัญเพื่อกำหนดพื้นที่การผลิตสินค้าให้เหมาะสม ปัจจุบันมีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าวในประเทศไทย ประมาณ ๖๐ ล้านไร่ และพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมแก่การปลูกข้าว ๑๐ ล้านไร่ กรมการข้าวมีนโยบายลดการผลิตข้าว แต่คำนึงถึงความมั่นคงทางอาหาร ปัจจุบันกรมการข้าวและกรมพัฒนาที่ดินได้เสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ผลิตข้าวที่ไม่เหมาะสม และปรับเปลี่ยนเป็นเลี้ยงปศุสัตว์ พืชไร่ และพืชสวน ในส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าวมีการดำเนินงานกำหนดพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ วัฒนธรรม ความต้องการพันธุ์ข้าวในแต่ละพื้นที่ แต่อุปสรรคในการดำเนินการ คือ มาตรการชดเชยราคาข้าวส่งผลให้เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของภาครัฐ และจะเปลี่ยนการปลูกพันธุ์ข้าวเพื่อให้ตนได้รับเงินชดเชยจากภาครัฐ นอกจากนี้ กรมการข้าวร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน ศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม โดยคำนึงถึงปัจจัยดิน น้ำ ภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน ปริมาณชลประทาน ความลาดเอียงของพื้นที่ เพื่อกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าว

๗. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กล่าวว่า การศึกษานโยบายโซนนิ่งภาคเกษตร: ผลกระทบและแนวทางการบริหารจัดการ การศึกษานี้ควรพิจารณา ปัจจัยการจัดการน้ำเพื่อกำหนดพื้นที่การทำการเกษตรในระดับพื้นที่ที่เหมาะสม และข้อเสนอเชิงนโยบายพร้อมทั้งเสนอรายละเอียดเชิงลึก และสะดวกต่อผู้ใช้ข้อมูล

๘. นางสาวกุลวรา โชตพันธุ์โสภณ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการวิจัยการเกษตร ให้ข้อสังเกตว่า การศึกษาการใช้ปัจจัยการใช้ที่ดินและการปรับสมดุลด้านการผลิตในการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมจะสนับสนุนรายได้ให้กับเกษตรกร การคุ้มทุน และเทคโนโลยี plant factory ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และความไม่มั่นคงอาหาร

๙. ประธาน กล่าวว่า นโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อนโยบายไม่มีการบิดเบือนทางกลไกตลาด

๑๐.นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์ ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กล่าวว่า สศก. ศึกษา ความต้องการสินค้าเกษตรของตลาดในระดับพื้นที่ ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕ และดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงพื้นที่

๑๑.รศ.ดร.ชลัท ศานทิวรางคณา กล่าวว่า การใช้ปัจจัยเรื่องดิน น้ำ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม จะสะท้อนให้เห็นถึงสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสินค้า ปริมาณผลผลิตสูง นอกจากนี้การศึกษาการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมการควรเพิ่มปัจจัยภายนอก ได้แก่ พันธุ์ข้าว ต้นทุนการผลิต และความต้องการสินค้าของตลาด เพื่อดำเนินนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมที่มีประสิทธิภาพ

๑๒.ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวว่า การศึกษานโยบายโซนนิ่งภาคเกษตร: ผลกระทบและแนวทางการบริหารจัดการ ควรเพิ่มปัจจัยศักยภาพการผลิตของเกษตรกร และประเพณีในระดับพื้นที่ เพื่อลดงบประมาณเงินชดเชยของภาครัฐแก่เกษตรกร และการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกสินค้าเกษตร และควรถอดบทเรียนจากผู้มีประสบการณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

๑๓.นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ กล่าวว่า การกำหนดพื้นที่การทำการเกษตรในระดับพื้นที่ที่เหมาะสม ควรแนะนำสินค้าเกษตรทางเลือก รวมถึงสนับสนุนการทำการตลาดให้กับเกษตรกรเพื่อให้หลุดพ้นจากกับดับความยากจน

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๓ ความก้าวหน้าการดำเนินงานของอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ จำนวน ๓ คณะ

๓.๓.๑ คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต

นางสาววัชรินทร์ มีรอด ผู้แทน สวทช. รายงานความก้าวหน้าการดำเนินการของคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการเกษตรด้วยการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่ออาหารในอนาคต ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการจาก สวก. โดยกรอบแนวคิดของการศึกษาครอบคลุม ๔ ประเด็นหลัก คือ ๑) การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ ๒) การสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการผลิตสินค้าเกษตร ๓) การรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ ๔) การพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

การประเมินความต้องการอาหารเป็นการประเมินโดยการจำแนกตามประเภทสารอาหาร (nutrient) ที่เหมาะสมต่อร่างกาย ซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่มคือ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน วิตามิน/เกลือแร่/ใยอาหาร และไขมัน โดยปริมาณการบริโภคที่เหมาะสมอ้างอิงตามคำแนะนำของสำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผลการประเมินสรุปได้ว่าปี ๒๕๖๒ ประเทศไทยมีความต้องการสารอาหารในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต ๗.๑ ล้านตัน โปรตีน๕.๙ ล้านตัน ไขมัน ๑.๙ ล้านตัน และความต้องการอาหารในกลุ่มใยอาหาร ซึ่งประกอบด้วย ผัก และผลไม้ รวมกันมากถึง ๙.๕ ล้านตัน ขณะที่ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ความต้องการอาหารแต่ละประเภทลดลงจากปี ๒๕๖๒ เล็กน้อย สาเหตุสำคัญคือจำนวนประชากรที่ลดลงจากอัตราการเกิดที่ต่ำ

ประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรของปี ๒๕๖๒ ในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต ซึ่งประเมินเฉพาะผลผลิตข้าวได้ ๒๑.๑๑ ล้านตัน โปรตีน ๖.๒๔ ล้านตัน ไขมัน ๓.๖๕ ล้านตัน และกลุ่มผักและผลไม้รวมกัน ๙ ล้านต้น สำหรับผลผลิตที่เหลือส่วนเกินจากการบริโภคเป็นอาหารมีการส่งออกผลผลิตเกษตรในรูปของผลผลิตสด และการแปรรูปเบื้องต้น และบางส่วนนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพเพื่อการดูดซับส่วนเกินและการรักษาเสถียรภาพของราคา

การวิเคราะห์ความสมดุลทางโภชนาการโดยเปรียบเทียบระหว่างความต้องการและความสามารถในการผลิตจำแนกตามประเภทสารอาหาร ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสามารถในการผลิตอาหารได้มากกว่าความต้องการในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน แต่ในกลุ่มใยอาหารนั้นปริมาณการผลิตต่ำกว่าความต้องการเล็กน้อย อย่างไรก็ดี ปริมาณการผลิตเส้นใยอาหารที่รายงานอย่างเป็นทางการอาจต่ำกว่าความเป็นจริงเนื่องจากไม่ได้รวมข้อมูลผลผลิตผัก/ผลไม้ที่ครัวเรือนผลิตเพื่อการบริโภคด้วยตนเอง ซึ่งในส่วนนี้จะได้ดำเนินการสำรวจเพิ่มเติมต่อไป

ความต้องการอาหารในอนาคตอาจเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบัน โดยแนวโน้มการบริโภคคาร์โบไฮเดรตลดลง ทั้งในกลุ่มแป้งและน้ำตาล สำหรับการบริโภคโปรตีนทางเลือกทดแทนเนื้อสัตว์ ได้แก่ โปรตีนจากพืชตระกูลถั่ว เห็ด สาหร่าย แมลง รวมถึงโปรตีนจากการหมักเชื้อจุลินทรีย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้บริโภคยังนิยมบริโภควัตถุดิบและส่วนผสมจากท้องถิ่นและการผลิตอาหารเองเพิ่มมากเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านอาหาร และความเชื่อมั่นในความสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนของเชื้อโรคอันเป็นพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลส่วนหนึ่งจากการระบาดของโรคโควิด-๑๙

ขณะที่ความเสี่ยงของการผลิตผลผลิตทางการเกษตรมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติจากปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง การแพร่ระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชและสัตว์ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาและการประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งการปรับปรุงพันธุ์ให้มีพันธุกรรมที่ปรับตัวหรือต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเอื้อให้สามารถเพิ่มผลผลิต หรือป้องกันความสูญเสีย เช่น ระบบโรงเรือน ระบบการเลี้ยงปิด การพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ ป้องกัน กำจัด ควบคุม และแก้ไขปัญหาการพัฒนาเทคโนโลยีการตรวจสอบ การสำรวจ และประเมินสถานการณ์ ล่วงหน้าและปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะให้กับเกษตรกรในการประเมินสถานการณ์และการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาหรือลดความเสี่ยง

แผนการดำเนินงานในระยะถัดไป

(๑) สำรวจข้อมูลภาคสนาม และการจัดประชุมระดมความคิดผู้เชี่ยวชาญ/ผู้เกี่ยวข้องในการประเมินความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ การสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของการผลิตสินค้าเกษตร ความสามารถในการปรับตัวต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable)

(๒) ประเมินสถานภาพความพร้อมของเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำแนกตามประเด็นปัญหา และ ระดับความพร้อมของเทคโนโลยีโดยการอ้างอิงจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาร่วมกับการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ

(๓) ศึกษาแบบอย่างความสำเร็จในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่สามารถตอบโจทย์อาหารอนาคต เป็นการดำเนินงานโดยการศึกษาดูงานและการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ/ผู้เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จะมีการนำเสนอความก้าวหน้าของการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการเกษตรเพื่ออาหารอนาคตด้วยการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้ที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ ในวันศุกร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๒.๐๐ น.ณ ห้องประชุม CC-๔๐๒ (Board Room) ชั้น ๔ อาคารศูนย์ประชุมอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทยอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทยจ.ปทุมธานี เพื่อพิจารณา

<u>ข้อคิดเห็นที่ประชุม</u>

๑. นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ กล่าวว่า ในส่วนการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต สภาหอการค้า ทำงานร่วมกับ สวทช. มาตลอด โดยสภาหอการค้าได้ผลักดันสินค้าเกษตรชนิดใหม่เพื่อขจัดความยากจนให้แก่เกษตรกร ได้แก่ (๑) กาแฟโรบัสต้าพรีเมี่ยม ในพื้นที่ จ.น่าน เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยผลิตกาแฟได้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ตัน แต่ความต้องการใช้มีประมาณ ๗๐,๐๐๐ ตัน ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งการส่งเสริมดังกล่าวช่วยลดการบุกรุกพื้นที่ป่าและตัดไม้ทำลายป่า และทำให้เกษตรกรมี

อาชีพอย่างยั่งยืนไม่ต้องไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ สวทช. ได้เข้ามาพัฒนาเกษตรกรด้านมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรทำให้ผลผลิตดีมาก และทำการตลาดโดยใช้เครื่อง Vending Machine (๒) อินทผลัมสดน่าจะเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ สำหรับตลาดต่างประเทศ เช่น จีนมีความต้องการสูงมาก เพราะมีคนมุสลิมในภาคตะวันตกของจีนมากกว่าร้อยล้านคน จึงอยากขอให้ มกอช. เพิ่มอินทผลัมสดเข้าอยู่ข้อตกลงไทย-จีน เป็นสินค้าที่ทำรายได้เข้าประเทศเหมือนมังคุด ทุเรียน เงาะ ปัจจุบัน อินทผลัมมีราคาสูงประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ บาท และหากมีการปลูกเพิ่มมากขึ้นจะเกิดปัญหาเดิม คือ ราคาตก ดังนั้น จึงต้องเร่งหาช่องทางในการส่งออกและการขนส่ง ซึ่งหอการค้าจังหวัดอยู่ระหว่างดำเนินการ ทั้งนี้ ข้อได้เปรียบของอินทผลัมสดของไทยจะออกก่อนหลายๆ ประเทศ มีความเหมาะสมที่จะปลูกในภาคอีสานและภาคเหนือ จะเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร (๓) อะโวคาโดทดแทนกะหล่ำปลีในพื้นที่สูง มีคุณค่าทางโภชนการสูง ในช่วงโควิดอะโวคาโดสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับมนุษย์ได้ (๔) การเพิ่มแหล่งโปรตีนให้เกษตรกร โดยการเลี้ยงปลานิลและปลาดุก แบบ BioFloc ในภาคอีสาน ที่ผ่านมา ประชากรในภาคอีสานเป็นพยาธิในตับ เนื่องจากระบบการเลี้ยงปลาแบบเดิมในบ่อดิน คาดว่าในช่วงปลายปีนี้จะมีผลผลิตออกมา ซึ่งคนให้ความสนใจ เนื่องจากมีระบบตรวจสอบย้อนกลับสินค้าได้ ช่วยเสริมสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและความมั่นคงทางอาหาร

๒. นายวิสิษฐ์ ลิ้มลือชา กล่าวว่า ในอนาคตควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรที่หลากหลายมากขึ้น จาก GAP ที่เป็นมาตรฐานการผลิตในฟาร์ม GMP การแปรรูปขั้นต้น HACCP โรงงานขนาดใหญ่ หรือมาตรฐานของผู้ค้าต่างประเทศ เช่น BRC ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการกีดกันทางการค้า แต่ก็ส่งผลดีที่ทำให้ไทยสามารถส่งออกสินค้าไปได้ ในช่วงโควิด เริ่มมีผู้นำเข้าเรียกร้องใบรับรองที่เรียกว่า Certificate Covid Free ซึ่งคงเป็นไปได้ยากเพราะแม้ว่าเราจะใส่บรรจุภัณฑ์อย่างดี แต่เมื่อไปวางขายในซุปเปอร์มาร์เก็ต จะไม่รู้ว่าคนที่ติดเชื้อจะมาสัมผัสสินค้าของเราหรือไม่ ดังนั้น สิ่งที่ทำได้ คือ การคงมาตรการ Preventation Measure ในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การใส่ถุงมือ ใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือ ในประเด็น Nutrition เห็นว่าควรเพิ่มเรื่อง Funtinal Food เข้ามาด้วย ทั้งนี้ เรื่องสำคัญที่สุดคือ การสร้าง Story ของสินค้า เราต้องบอกให้ผู้บริโภคทราบถึงเรื่องราว คุณค่าทางโภชนาการอาหารของประเทศไทย โดยอ้างอิงจากงานวิจัย การสร้าง Story จะช่วยในเรื่องการทำตลาด

๓. รศ.ดร.ชลัท ศานทิวรางคณา กล่าวว่า ยุคนี้ เป็นเรื่องของ Trust Economy ในช่วงโควิด-๑๙ ยอดการขายสินค้าเกษตรที่ขายตรงจากฟาร์มสู่ผู้บริโภคบางฟาร์มเพิ่มขึ้นเป็นสิบเท่าตัว เนื่องจากการบริโภคไม่ต้องให้สินค้าปนเปื้อนโควิด-๑๙ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับช่องทางการตลาดแบบขายตรงให้กับลูกค้า เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อน มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องโซนนิ่ง ที่เน้นเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่ในการปลูกสินค้าเศรษฐกิจเท่านั้น ไม่ได้พูดเรื่องโลจิสติกส์ นอกจากนี้ควรเพิ่มผัก ผลไม้ .ให้มีความเชื่อมโยงในหลายมิติ เช่น แหล่งรับซื้อ ระบบโลจิสติกส์ ความเหมาะสมกับพื้นที่กี่ชนิด ต้องดูว่าปลูกขายจะไปขายที่ไหน มีโรงงานหรือไม่ มองในมุม Short Supply Chain

๔. ประธานให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าในโปรแกรม AgriMap จะมีข้อมูลที่เกี่ยวกับที่ตั้งโรงงานแปรรูป แหล่งรวบรวมสินค้า ถ้าดำเนินการโซนนิ่งแบบเต็มรูปแบบ ระบบโลจิสติกส์จะเป็นหัวใจสำคัญ

๕. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวว่า โครงการนี้เป็นโครงการวิจัยที่ดี แต่ควรกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น (๑) เราจะผลิตสินค้าอาหารและการเกษตรที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันมีการเรียกร้องในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก ขอให้ไปดูรายงานของ FAO ปี ๒๕๐๓ ที่เกี่ยวข้องกับ Diet Nutrition and Physical Activity in Prevention of Chronic Disease ซึ่งมีตาราง Population Nutrient Goals ที่แสดงข้อมูลความต้องการโภชนาการต่อวัน (๒) การสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เป้าหมายที่ ๒ การขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ ๘ การจ้างงาน เป้าหมายที่ ๑๒

การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production, Food loss and waste) เป้าหมายที่ ๑๓ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ ๑๔ เรื่องการประมง (๓) เน้นการพัฒนาในเชิงพื้นที่ เช่น เกษตรผสมผสาน เศรษฐกิจพอเพียง ยกตัวอย่าง สินค้าเชิงพื้นที่ เช่น กาแฟที่ชุมพร และอินทผลัมที่ศรีสะเกษ (๔) Food for the future เน้นถั่วต่างๆ และอาหารแปรรูปที่ยังคงคุณค่าทางโภชนาการไว้ และ (๕) การรักษาคุณภาพและความปลอดภัย และสามารถกล่าวถึงคุณค่าทางโภชนาการได้ตามความเหมาะสม อาจเพิ่มเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วย อยากให้สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม ทำงานร่วมกันในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาแผนผลิตอาหารเพื่ออนาคตในระดับจังหวัด ซึ่งนายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า กกร.ของจังหวัดได้ดำเนินการเรื่องนี้อยู่

<u>มติที่ประชุม</u>

รับทราบ

๓.๓.๒ <u>คณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร</u>

นายชูชาติ รัตนวรรณ ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลผลิตเกษตร กรมวิชาการเกษตร ได้รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร มีการประชุมมาแล้ว ๒ ครั้ง โดยสาระสำคัญโดยสรุป คือ มีการคัดเลือกสินค้าเพื่อการทำศึกษาการลดการสูญเสียอาหาร โดยจัดทำตาม Global Food Loss Index (GFLI) มี ๕ กลุ่มสินค้า ที่ผ่านมาได้มีการศึกษาไว้บ้างแล้ว เช่น สินค้าข้าว โดยคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้รับทุนจาก สวทช. สินค้ากะหล่ำปลี มะเขือเทศ ข้าวโพดฝักอ่อน มันสำปะหลัง น้ำนมโค และปลานิล ดำเนินการโดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับทุนจาก สวก. สำหรับโครงการในปัจจุบันที่กำลังดำเนินการได้ แบ่งเป็น ๖ กลุ่มสินค้า ได้แก่

(๑) กลุ่มสินค้าธัญพืชและถั่วที่มีน้ำมันต่ำและมีคาร์โบไฮเดรตสูง (Cereals & Pulses) มี ๑ ชนิดสินค้า ได้แก่ ถั่วเขียว (กรมวิชาการเกษตร)

(๒) กลุ่มสินค้าผลไม้และผัก (Fruits & Vegetable) มี ๕ ชนิดสินค้า ได้แก่ กล้วย (กรมวิชาการเกษตร) ลำไย (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) พริก (คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) มะม่วง (คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ผักสลัด (คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

(๓) กลุ่มสินค้าพืชหัวและพืชที่ใช้รากสะสมอาหารและพืชที่ให้น้ำมัน (Tuber & Roots Oil Bearing crops) มี ๑ ชนิด คือ ปาล์มน้ำมัน (สวทช.)

(๔) กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (Animal products) มี ๒ ชนิด คือ เนื้อไก่ ไข่ไก่ (คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

(๕) กลุ่มสินค้าประมง (Fish & Fish products) มี ๑ ชนิด คือ กุ้งขาวแวนนาไม (คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

(๖) กลุ่มอื่นๆ มี ๑ ชนิด คือ อ้อย (บัณฑิตวิทยาลัยด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)

ซึ่งได้มีการแผนบูรณาการในเบื้องต้น และได้รับงบประมาณจาก สกว. และโดยได้จัดงานแถลงข่าวเปิดตัวโครงการ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่กรมวิชาการเกษตร ซึ่งโครงการนี้ได้รับ

การสนับสนุนความรู้ วิธีการทางเทคนิคด้านการจัดเก็บข้อมูลการสูญเสียอาหารจาก FAO โดยจะศึกษาปริมาณการสูญเสียผลผลิตตั้งแต่การเก็บเกี่ยว จนถึงก่อนการค้าปลีก ทุกผลิตภัณฑ์จะนำมารวมกันเพื่อรายงาน FAO ตามกำหนดเวลาต่อไป

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

๑. นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ รองผู้อำนวยการ สวก. แจ้งว่า สวก. เป็นผู้ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการศึกษาการสูญเสียอาหารข้างต้น รวมถึงโครงการก่อนหน้านี้ ของอาจารย์วิษณุ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ ม.เกษตร ที่ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ มันสำปะหลัง มะเขือเทศโรงงาน กะหล่ำปลี น้ำนมโคแบบยูเอชที และปลานิลสด โดยคำนวณการสูญเสียเป็นปริมาณ และมูลค่า ซึ่งเป็นตัวเลขของ Global Method และ National Method และของทีมอาจารย์รัตนวรรณ คณะสิ่งแวดล้อม ม.เกษตร จำนวน ๑๑ สินค้า และสินค้าข้าวที่ดำเนินการไปก่อน ก็นำมารวมกันเพื่อจัดทำเป็น National Baseline ได้ และมีข้อเสนอแนะการลดการสูญเสียอาหารในสินค้าเกษตร ดังกล่าว แล้ว

๒. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ สอบถามว่า ได้มีการวิเคราะห์การสูญเสียในแต่ละขั้นตอนหรือไม่ เป็นเท่าไหร่ ทั้งนี้ รองผู้อำนวยการ สวก. ให้ข้อมูลเพิ่มว่า มีการวิเคราะห์ในแต่ละขั้นตอน และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการลดการสูญเสียด้วย ทั้งนี้ จะนำไปต่อยอดกับโครงการศึกษาอาหารเพื่ออนาคตในการหาเทคโนโลยีในการลดการสูญเสียและเพิ่มผลผลิต

๓. ประธาน เพิ่มเติมว่า อยากให้เน้นในเรื่องการวิเคราะห์ PreHarvest ในแต่ละสินค้าว่าขั้นตอนตั้งแต่การปลูกจนถึงการเก็บเกี่ยวมีการสูญเสียตรงไหนบ้าง เป็นร้อยละเท่าไหร่ จะได้นำผลการวิจัยไปเพื่อแก้ปัญหาให้เกษตรกรด้วย

๔. นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ สนใจข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เนื่องจากปัจจุบัน ได้ส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลแบบ Biofloc ซึ่งเท่าที่ทราบ ยังไม่เกิดการสูญเสียเลย ดังนั้น การเลี้ยงแบบ Biofloc จะตอบโจทย์การลดการสูญเสีย และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์พรีเมี่ยมได้ ขายราคาแพงได้ และการสูญเสียไม่มี และจะทำให้เกษตรกรมีความหวังในเรื่องนี้มากขึ้น

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๓.๓ คณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร

นางพรพิมล เจริญเผ่า ผู้อำนวยการกองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ ได้รายงานการดำเนินการของคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ รวบรวม และติดตามการพัฒนาแนวทางการลดขยะอาหารที่มีการดำเนินการในภาคส่วนต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการลดขยะอาหารเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ และการติดตามเป้าหมายที่ ๒ การสูญเสียอาหารและขยะอาหารที่ลดลงของกรอบยุทธศาสตร์การจัดการอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ ๒ ปี ๒๕๖๑-๒๕๘๐ โดยได้มีการประชุมจำนวน ๑ ครั้ง เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ ณ กรมควบคุมมลพิษ โดยมีอธิบดีกรมควบคุมมลพิษเป็นประธาน โดยได้นำเสนอสถานการณ์การจัดการขยะอาหารในประเทศไทย การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการขยะอาหารที่สำคัญ จำนวน ๕ ภาคส่วน ดังนี้

(๑) ภาคส่วนการจำหน่ายอาหาร ได้แก่ เทสโก้ โลตัส ท็อปส์ แมคโครเดอะมอลล์ ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดไท และโครงการหลวง เช่น วางแผนเพาะปลูกร่วมกับเกษตรกร นำขยะอาหารทำเป็นปุ๋ยหมักและอาหารสัตว์ ยกเลิกฉลากวันหมดอายุของผัก ผลไม้สด และบริจาคอาหารส่วนเกิน

(๒) ภาคส่วนการประกอบอาหารหรือให้บริการอาหาร ได้แก่ สมาคมท่องเที่ยวเอเชียแปซิฟิก (PATA) โรงแรมแบงค็อกแมริออท มาร์คีส์ ควีนส์ ปาร์ค และ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอท เซ็นทรัลเวิลด์ ให้ความรู้พนักงานในการจัดการอาหารที่เหลือจากบุฟเฟต์ การเพิ่มมูลค่าเปลือกแตงโม สับปะรดและหอยที่เกิดจากกิจกรรมโรงแรม และบริจาคอาหารส่วนเกิน

(๓) ภาคส่วนการแบ่งปันอาหาร ได้แก่ มูลนิธิ สโกลารส์ ออฟ ซัสทีแนนซ์ (SOS) ลดปริมาณขยะอาหารด้วยการนำอาหารส่วนเกินบริจาคให้ผู้ด้อยโอกาส

(๔) ภาคส่วนการวิจัย เช่น คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ศึกษาแนวทางการจัดการขยะอาหารโรงแรม

(๕) ภาคส่วนราชการ เช่น สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ สนับสนุนเงินทุนด้านทีมที่ปรึกษาในการให้ความรู้โรงแรมด้านแนวทางการลดขยะอาหาร

ทั้งนี้ ในคราวประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบต่อกรอบแนวคิดการดำเนินงานขับเคลื่อนด้านการลดขยะอาหารจากห่วงโซ่อุปทานอาหาร โดยกำหนดขอบเขตของการลดขยะอาหาร ได้แก่ ภาคผู้จำหน่ายอาหาร ภาคผู้ประกอบอาหาร และภาคผู้บริโภค มีการกำหนดหัวข้อในการดำเนินงานลดขยะอาหาร เช่น การกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการติดตามการดำเนินงาน การสนับสนุนข้อมูลต่างๆ ในเรื่องของขยะอาหาร การทำคู่มือ และสุดท้ายมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร จำนวน ๓ คณะ ประกอบด้วย ๑) คณะทำงานด้านนิยาม ข้อมูล และคู่มือทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง ๒) คณะทำงานด้านแนวทางการดำเนินการและนโยบายระดับชาติ และ ๓) คณะทำงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะอาหาร

กรมควบคุมมลพิษได้รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานด้านการลดขยะอาหารของภาคส่วนต่างๆ ทั้งในไทยและต่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ องค์กร WRAP ของอังกฤษ และในส่วนของไทย เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ติดตามการดำเนินงานการลดขยะอาหารของไทย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการวิเคราะห์ช่องว่างของการลดขยะอาหารที่มีการดำเนินงานในภาคส่วนต่างๆ การยกร่างแผนที่นำทาง การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด แนวทางการรายงานผล การยกร่างคู่มือ

นอกจากนี้ มีการดำเนินงานโครงการร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ที่ได้มีการศึกษาการลดของเสียแบบผสมผสานเพื่อการลดก๊าซเรือนกระจก ภายใต้โครงการการลดของเสียแบบผสมผสาน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับขยะอาหารที่จะทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก โดยกรมควบคุมมลพิษได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกับ GIZ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ ในประเด็นสถานการณ์ต่างๆ ด้านการลดขยะอาหาร ในขณะเดียวกัน กรมควบคุมมลพิษได้จัดกิจกรรมการเก็บข้อมูลขยะอาหารในโรงอาหารของกรมฯ ที่มีผู้ใช้งานที่หลากหลาย เนื่องจากเป็นที่ตั้งของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ทั้งนี้ จะจัดประชุมหารือคณะอนุกรรมการฯ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานต่อไป

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

๑. รศ.ดร.ชลัท ศานทิวรางคณา ตั้งข้อสังเกตว่า Food Loss and Waste จะมีขั้นตอนประมาณ ๖ ขั้น โดย Food Loss จะแบ่งตามกลุ่มสินค้า ส่วน Food Waste แบ่งกลุ่มตาม Service Sector เช่น กลุ่มผู้ประกอบอาหาร กลุ่มผู้บริโภค ดังนั้น การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง Food Loss and Food Waste จะดำเนินการอย่างไร นอกจากนี้ เทคโนโลยีตู้เย็นอัจฉริยะในการคัดกรองและแจ้งข้อมูลวันหมดอายุของสินค้าในตู้เย็นจะช่วยลด Food Waste ในขณะที่ความไม่เข้าใจ คำว่า Best Before และ Expiry Date ทำให้เกิด Waste ได้มากขึ้น

๒. นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา ให้ความเห็นในกลุ่มผู้บริโภคที่จะมีวิธีการในจัดการขยะอาหารที่แตกต่างกัน เช่น การใส่ถุงพลาสติกแล้วทิ้ง มีถังดักไขมัน หรือการนำไปเป็นปุ๋ย ด้วยการใส่บ่อหมักแล้วเติมจุลินทรีย์ ซึ่งวิธีการลักษณะนี้ควรนำไปต่อยอด

๓. นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ต่างประเทศ ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในเรื่องของการกำหนดวันหมดอายุที่ยาวขึ้น การจัดสินค้าที่ใกล้หมดอายุ และการลดราคา

๔. ประธาน สิ่งที่ต้องการตอนนี้ คือ ตัวเลขฐานของ Food Waste ว่ามีอยู่เท่าไหร่ จะลดได้เท่าไหร่ ที่ผ่านมาทราบว่า กทม. ทำถังในการย่อยสลายขยะอาหารให้เป็นปุ๋ย

๕. นายชูชาติ รัตนวรรณ เพิ่มเติมว่า ในประเทศญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า จะตั้งเวลาเอาไว้ว่าสินค้าที่เราซื้อไปจะหมดอายุเมื่อไหร่ จะมี SMS มาเตือนว่า สินค้านั้นจะหมดอายุแล้ว เราได้บริโภคหรือยัง นอกจากนี้ หากเราบริโภคแล้วไม่ให้เหลือ Waste จะให้รางวัลหรือแต้มด้วย

๖. นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า ทางกรมฯ มีนโยบายให้ผู้ว่าราชการทุกจังหวัด เป็นต้นแบบในการคัดแยกขยะอาหาร จัดทำถังขยะเปียกทุกบ้านพัก ที่ทำการจังหวัด อำเภอ ที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกรมฯ ได้เก็บตัวเลขปริมาณขยะอาหาร หรือขยะเปียก นอกจากนี้ กรมฯ ยังได้ทำ MOU กับองค์การบริหารก๊าซเรือนกระจกเพื่อปริมาณลดขยะอาหาร และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๔ ความก้าวหน้าการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อการบริหารจัดการความมั่นคงอาหาร

ประธานขอให้นำวาระ๓.๔ ความก้าวหน้าการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อการบริหารจัดการความมั่นคงอาหาร และวาระ ๔ การใช้ประโยชน์จากปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ มาเสนอในคราวเดียวกัน

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รายงานความก้าวหน้าการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อการบริหารจัดการความมั่นคงอาหาร ดังนี้

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากมติที่ประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) เป็นประธานฯ ได้มีมติ “มอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญรายเดือนระดับจังหวัด (Provincial Crop Calendar) เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนเรื่องความมั่นคงอาหารและส่งเสริมเศรษฐกิจ ในชุมชนและ

ท้องถิ่น ซึ่งมีข้อมูลประกอบด้วย ชนิดสินค้า จำนวนเกษตรกร พื้นที่ผลิต คาดการณ์ผลผลิต และคาดการณ์การจัดการด้านการตลาด เป็นต้น โดยขอให้จัดส่งข้อมูลให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง คณะที่ ๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ของทุกปี (เฉพาะปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ให้จัดส่งข้อมูลภายในเดือนมกราคม ๒๕๖๒) และให้คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ รายงานความคืบหน้าการดำเนินการจัดทำปฏิทินการผลิตระดับจังหวัดในการประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติครั้งต่อไป”

สศก. ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ได้ดำเนินการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้ารายเดือนระดับจังหวัดตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา และการดำเนินงานในปี ๒๕๖๒ เป็นปีที่ ๒ โดยผลดำเนินการจัดปฏิทินฯ มีดังนี้

ผลการจัดทำปฏิทินฯ ปี ๒๕๖๒

(๑) ปรับปรุงคู่มือปฏิทินฯ ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒/๒๕๖๓ หรือปีการผลิต ๒๕๖๒ และประมาณการปีเพาะปลูก ๒๕๖๓/๒๕๖๔ หรือปีการผลิต ๒๕๖๓ โดยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร

(๒) ส่งคู่มือฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด สำหรับใช้ในการจัดทำปฏิทินฯ ทั้งนี้ หน่วยงานที่จะเป็นผู้จัดทำข้อมูลปฏิทินฯ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด (สนง.เกษตร) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด (สนง.ปศุสัตว์) สำนักงานประมงจังหวัด (สนง.ประมง) โดยมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด (สนง.กษ.) เป็นหน่วยงานประสานในภาพรวมของจังหวัด และ สศท. ๑-๑๒ เป็นหน่วยงานให้คำแนะนำในการจัดทำปฏิทิน

(๓) สศก. ทบทวนและตรวจสอบข้อมูล ได้ประมวลผลข้อมูลปฏิทินฯ ที่ได้รับจากจังหวัดจำนวนทั้งสิ้น ๗๖ จังหวัด โดยมีจำนวนสินค้าที่แต่ละจังหวัดรายงานตั้งแต่ ๑๑-๗๓ ชนิดสินค้า สรุปได้ดังนี้

ผลการจัดทำปฏิทินฯ	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒
๑.จังหวัดส่งข้อมูล	๗๖ จังหวัด พืช ๗๖ จังหวัด ปศุสัตว์ ๗๓ จังหวัด (ขาดพิจิตร แพร่ สมุทรสาคร) ประมง ๗๓ จังหวัด (ขาดแพร่ หนองบัวลำภู อุบลราชธานี)	๗๖ จังหวัด พืช ๗๖ จังหวัด ปศุสัตว์ ๗๕ จังหวัด (ขาดปทุมธานี) ประมง ๗๖ จังหวัด
๒.จำนวนชนิดสินค้าที่จังหวัดรายงาน	พืช ๒-๗๙ ชนิด ปศุสัตว์ ๑-๙ ชนิด ประมง ๑-๑๘ ชนิด	พืช ๑-๖๓ ชนิด ปศุสัตว์ ๑-๑๒ ชนิด ประมง ๒-๑๖ ชนิด
๓.ความครบถ้วนของข้อมูล -ไม่ส่งข้อมูลรายตำบล -ไม่ส่งข้อมูลคาดการณ์ผลผลิตปีถัดไป -ไม่ส่งข้อมูลปริมาณผลผลิตรายเดือน	-	๑๐ จังหวัด ๑๑ จังหวัด ๑๕ จังหวัด

(๔) จัดส่งปฏิทินฯ ที่ได้ประมวลผลแล้วเสร็จจำนวน ๗๖ จังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกษ. ได้แก่ สนง.กษ./ สนง.เกษตร/ สนง.ปศุสัตว์/ สนง.ประมง สำหรับการใช้ประโยชน์ในการวางแผนจัดการผลผลิตสินค้าเกษตรที่คาดว่าจะออกสู่ตลาดในแต่ละช่วงเวลาตลอดปี ๒๕๖๓ และรับมือกับสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตและการตลาดในปัจจุบัน เช่น ภัยแล้ง และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-๑๙

(๕) สศก. นำข้อมูลปฏิทินฯ มาจัดทำเป็นข้อมูลจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรสำคัญตามกลุ่มโภชนาการ ๕ กลุ่ม ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน วิตามินและเกลือแร่ และโภชนาการหลากหลาย ๑๐ อันดับแรก พร้อมระบุ สัดส่วนของปริมาณสินค้าเกษตรที่สำคัญตามกลุ่มโภชนาการรายจังหวัด

(๖) สศก. ได้วิเคราะห์เบื้องต้นของข้อมูลปฏิทินฯ ใน ๒ ประเด็น (๑) การมีอยู่ของอาหารตามกลุ่มโภชนาการ ประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่และวิตามิน หมู่โภชนาการที่หลากหลายว่ามีมากน้อยที่จังหวัดใดบ้าง โดยแสดงบนแผนที่และใช้ความเข้มของสี แสดงความมีอยู่ของอาหารจากมากไปน้อย และสามารถแสดงผลรายภาคได้ (๒) การมีอยู่ของอาหารตามกลุ่มโภชนาการหลัก คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่และวิตามิน (Supply Side) เปรียบเทียบความต้องการสารอาหารของประชากรต่อคนต่อวันในจังหวัด (Demand Side) เพื่อคำนวณความเพียงพอของอาหารในแต่ละจังหวัด สำหรับการ Supply Side โดยคำนวณจากปริมาณผลผลิตสินค้า (ตัน) แปลงหน่วยปริมาณพลังงาน (กิโลแคลอรี่) โดยได้จัดทำตัวอย่างจังหวัดที่มีพอเพียงอาหาร คือ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดที่ไม่เพียงพอ คือ จังหวัดภูเก็ต

(๗) สศก. ได้เผยแพร่ปฏิทินฯ ทางเว็บไซต์ของ สศก. www.oae.go.th และศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ www.nabc.go.th เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการผลิตให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการประเมินสถานการณ์เพื่อรับมือปัญหาราคาสินค้าล่วงหน้า รวมถึงการสำรองอาหารในสถานการณ์ปกติและวิกฤต จัดเตรียมปัจจัยการผลิต และการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมล่วงหน้า ให้สอดคล้องกับฤดูกาล และสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ภาครัฐจะมีข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร มีข้อมูลประกอบการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัด แผนเตรียมพร้อมด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมเป็นรายสินค้าในระดับพื้นที่ (Zoning by Agri-Map) ประกอบการวิเคราะห์ความเพียงพอของอาหารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด ๑๙)

(๗) ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
๑. หน่วยงานในพื้นที่ (กษ.จว.) ได้รับหนังสือจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และบางจังหวัดไม่ทราบว่ากระทรวงมหาดไทยแจ้งผู้ว่าฯ มอบหมายให้หน่วยไหนจัดทำปฏิทินฯ ดังนั้นเมื่อจัดทำปฏิทินฯ แล้วเสร็จ หน่วยงาน กษ. ไม่ได้นำเข้าคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อพก.) และไม่ได้ให้ผู้ว่าฯ ลงนาม ถึงเลขาธิการ สศก.	๑. ปรับถ้อยคำหนังสือถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้หน่วยงานในพื้นที่เตรียมการรองรับการมอบหมายจัดทำปฏิทินฯ จากผู้ว่าฯ และนำปฏิทินฯ ที่จัดทำเรียบร้อยแล้วเข้าสู่ อพก. และเสนอผู้ว่าฯ ลงนามถึงเลขาธิการ สศก.
๒. หน่วยงานในพื้นที่กรอกข้อมูลไม่ครบถ้วน เนื่องจากไม่มีข้อมูลหรือไม่ทราบวิธีการหาข้อมูล เช่น การกระจายผลผลิตภายในและภายนอกจังหวัด/ ประมาณการปริมาณผลผลิตทั้งปีและผลผลิตรายเดือนของปีถัดไป/ ผลผลิตต่อ	๒. ปรับปรุงคู่มือการจัดทำปฏิทินฯ ให้มีคำอธิบายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ไร่/ จำนวนเกษตรกร/ จำนวนสัตว์คงเหลือ/ จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง/ พื้นที่เลี้ยง	
๓. รายงานข้อมูลไม่ถูกต้อง เช่น - ปริมาณ/ร้อยละรายเดือน ไม่เท่ากับปริมาณผลผลิตรวมทั้งปีหรือเกินร้อยละ ๑๐๐ - ผลรวมของปริมาณผลผลิตระดับตำบล/อำเภอไม่เท่ากับผลผลิตระดับจังหวัด - เนื้อที่ให้ผลผลิต/เก็บเกี่ยวมากกว่าเนื้อที่เพาะปลูก - ผลผลิตต่อไร่แตกต่างจากผลผลิต/ไร่เฉลี่ยค่อนข้างมาก - หน่วยนับไม่ตรงกัน	๓. กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในแต่ละช่อง เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ง่ายขึ้น
๔. แบบฟอร์มไม่สมบูรณ์ เช่น - แบบฟอร์มไม่สัมพันธ์กันทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลได้ - แบบฟอร์มไม่มีคำอธิบายวิธีการคำนวณหรือ การได้มาซึ่งข้อมูล เช่น จำนวนสัตว์ที่เลี้ยง ยอดสัตว์คงเหลือ พื้นที่เลี้ยง - แบบฟอร์มไม่รองรับข้อเท็จจริงในพื้นที่ เช่น การรายงานพื้นที่เลี้ยงและปริมาณผลผลิตกรณีการเลี้ยงสัตว์น้ำหลายชนิดรวมในบ่อเดียวกัน การเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง/บ่อดินให้ผลผลิตต่างกัน	๔.๑ ปรับปรุงแบบฟอร์มปศุสัตว์ใหม่ ๔.๒ จัดทำคำอธิบายกรณีเลี้ยงปลาหลายชนิดในบ่อเดียวกัน ๔.๓ จัดทำรหัสสินค้าให้ครอบคลุมและแยกการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง และการเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อดินแยกออกจากกัน

การจัดทำปฏิทินฯ ปี ๒๕๖๓

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดทำปฏิทินฯ ปี ๒๕๖๓ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปี ๒๕๖๒ และมีข้อมูลปฏิทินฯ ที่ครบถ้วนและเพียงพอสำหรับวิเคราะห์สถานะความมั่นคงอาหารและนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) การปรับปรุงคู่มือปฏิทินฯ ให้มีคำอธิบายวิธีการกรอกข้อมูลตามแบบฟอร์ม โดยระบุรายละเอียดของข้อมูลที่ต้องการในแต่ละช่อง วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล และความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในแต่ละช่องที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเพิ่มแนวการใช้ประโยชน์ของข้อมูลปฏิทินฯและแบบฟอร์มการจัดทำข้อมูลปฏิทิน

(๒) ปรับปรุงแบบฟอร์มปฏิทิน ให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละปี และข้อมูลระหว่างปีปัจจุบันและข้อมูลประมาณการล่วงหน้าของปีถัดไป

(๓) การจัดทำสื่ออธิบายวิธีการจัดทำปฏิทินโดยง่ายในรูปแบบต่างๆ เช่น โปสเตอร์ Inforgraphic คลิปวิดีโอ

แนวทางการดำเนินการในระยะต่อไป

(๑) ปี ๒๕๖๔ สศก. ได้จัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นกิจกรรมภายใต้**โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเกษตร ชื่อกิจกรรมพัฒนาระบบปฏิทินการผลิต** เพื่อพัฒนาระบบการจัดทำระบบการจัดทำปฏิทินฯ โดยนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อำนวยความสะดวกในการบันทึกข้อมูล ให้ง่ายขึ้น รวดเร็ว สามารถตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลอัตโนมัติ

(๒) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดทำปฏิทินฯ ให้ความครอบคลุมประเด็นความมั่นคงอาหารและโภชนาการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเข้าข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์และประเมินสถานะความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ตั้งแต่ระดับพื้นที่พร้อมทั้งสามารถเฝ้าระวังและแจ้งเตือนได้

การวางแผนการผลิตเพื่อสร้างสมดุลตลาด และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแจ้งเตือนสถานการณ์สินค้าในพื้นที่ เพื่อวางแผนจัดการผลผลิตที่จะออกสู่ตลาด ทั้งในสถานการณ์ปกติและวิกฤต

ผลการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงด้านอาหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ ได้มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงด้านอาหาร ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ณ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยได้มีการพิจารณาแนวทางการพัฒนาการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตร จากปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา ซึ่งมีข้อเสนอดังนี้

(๑) เสนอให้ใช้กลไกของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ในการกลั่นกรองข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ โดยเริ่มจากคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร ระดับอำเภอ หรือ Operation Team (OT) รับผิดชอบการกลั่นกรองข้อมูลปฏิทินฯ ในระดับอำเภอและตำบล และส่งข้อมูลปฏิทินไปยังคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด หรือ Chief of operation (COO) และส่งข้อมูลปฏิทินไปยังคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อพก.) เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนส่งปฏิทินฯ ให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่

(๒) เสนอให้กรอกข้อมูลปฏิทินฯ ถึงแค่ระดับอำเภอ ไม่ต้องลงรายตำบล

(๓) เสนอให้จัดหมวดหมู่สินค้าพืชผักที่รายงาน เช่น พืชกินใบ พืชกินหัวหรือราก พืชกินดอกและเมล็ด ฯลฯ หรือกำหนดจำนวนสินค้าขั้นต่ำที่ต้องรายงาน

การใช้ประโยชน์จากปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ

การจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตร คือ การวางแผนล่วงหน้าของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเพื่อเป็นฐานข้อมูลจำนวนสินค้าเกษตรทั้งหมดของจังหวัดและช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำปฏิทินฯ ประกอบด้วย

(๑) เกษตรกรมีการวางแผนการผลิต การเตรียมปัจจัยการผลิตที่ต้องใช้ การจัดการผลผลิตที่ได้ และทราบว่าผลผลิตที่ได้จะขายให้กับใคร

(๒) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทราบล่วงหน้าถึงชนิดสินค้าและปริมาณผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดทำให้สามารถเตรียมการอำนวยความสะดวกในด้านปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรได้เพียงพอ เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักรกลการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่จะบอกได้ว่าอุปกรณ์การเกษตรมีอยู่ที่ไหน เพียงพอหรือไม่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จะสามารถเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร เช่น คุณภาพดิน และแหล่งน้ำ ให้กับเกษตรได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ และทราบว่าแหล่งที่มาของน้ำที่ใด รวมถึงให้ข้อแนะนำในการสำรองน้ำล่วงหน้ากรณีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ

(๓) หน่วยงานที่กำกับดูแลการออกใบอนุญาตด้านการเกษตรต่างๆ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ จะทราบว่าปัจจัยการผลิตที่ต้องใช้มีอะไรบ้าง และปริมาณที่ต้องใช้มีมากน้อยเพียงใด เพื่อเตรียมการเรื่องการออกใบอนุญาตที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร และการควบคุมคุณภาพและราคาของปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น วัสดุทางการเกษตร สารเคมีทางการเกษตร เครื่องจักรกลการเกษตร

(๔) หน่วยงานด้านการตลาดและการขายสามารถให้ข้อมูลด้านการตลาดและการขายสินค้า เช่น การให้ข้อมูลสินค้ามีแหล่งตลาดรองรับที่แน่นอนหรือไม่ทั้งตลาดภายในและภายนอกพื้นที่ตลาดส่งออกไปยังต่างประเทศ รวมถึงระดับราคาที่รับซื้อ รวมถึงการเตรียมการด้านโลจิสติกส์ ศูนย์คัดแยกและแหล่งรับซื้อผลผลิต มีความเชื่อมโยงกับการจัดการด้านความเหมาะสมของพื้นที่เพาะปลูกในแต่ะชนิดสินค้า

(๕) กระตุ้นให้เกิดการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าสินค้าเกษตร จากข้อมูลปฏิทินฯ เช่น ชนิดและปริมาณผลผลิต พื้นที่เพาะปลูก จำนวนเกษตรกร ผลผลิตต่อไร่ การกระจายผลผลิตภายใน-ภายนอกจังหวัด โดยนักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ช่วยแก้ไขปัญหาการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

(๖) หน่วยงานสนับสนุนด้านสินเชื่อ เช่น ธกส. สามารถทราบล่วงหน้าถึงความต้องการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรในแต่ละพื้นที่ในแต่ละช่วงเวลาที่สอดคล้องกับชินดสินค้าและช่วงเวลาที่มีความต้องการการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการเพาะปลูก

(๗) หน่วยงานภาครัฐมีระบบฐานข้อมูลเกษตรขนาดใหญ่ (Big Data) ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด จากปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายมิติ

ทั้งนี้ ปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตร เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาในมิติต่างๆ ได้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับผู้นำไปใช้ประโยชน์ และเป็นการการตุ้นการใช้ทรัพยากรการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือและวัสดุ งบประมาณ และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ หากจัดทำปฏิทินอย่างต่อเนื่อง ๓ ปีขึ้นไป จะทำให้มีฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้พยากรณ์ผลผลิตล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และหากเพิ่มความถี่ในการรายงานจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้ realtime มากขึ้น

ประเด็นเสนอที่ประชุมพิจารณา

๑. มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลปฏิทินฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. มอบหมายให้กรมอนามัยพิจารณานำข้อมูลปฏิทินฯ ไปใช้ประโยชน์ด้านโภชนาการและสนับสนุนการวิเคราะห์ความมั่นคงด้านโภชนาการระดับพื้นที่

ข้อคิดเห็นที่ประชุม

๑. นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา ให้ความเห็นว่ายังมีความติดขัดของการได้มาของข้อมูลที่ไม่เที่ยงตรงและถูกต้อง ควรพัฒนาระบบจัดทำระบบปฏิทินฯ ให้มีความทันสมัยกว่านี้ คู่ขนานไปกับการจัดทำระบบ Big Data ในภาพรวม โดยปรับปรุงให้ทันสถานการณ์ปัจจุบัน อาจเป็น Software หรือ Application เพื่อให้เกษตรกรได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เช่น สมมุติว่าเกษตรกรมีความต้องการปลูกพืช ระบบจะต้องสามารถอธิบายต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุน และผลผลิตที่ผลิตออกมาจะได้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ รวมถึงแสดงข้อมูลปริมาณผลผลิตในแต่ละสินค้าย้อนหลัง และล่าสุด รวมถึงความต้องการสินค้าของตลาด

๒. นายชูศักดิ์ ชื่นประโยชน์ ให้ความเห็นว่า ในการทำ Big Data ควรพิจารณาข้อมูลด้านประกันภัยพืชผลด้วย เนื่องจากภาครัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายงบประมาณประกันภัยพืชผลิตจำนวนมาก

๓. ประธาน กล่าวว่า ข้อมูลสินค้าเกษตรระดับตำบลที่ได้รับมาเมื่อปี ๒๕๖๒ เกษตรกรสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ เพื่อวางแผนในการผลิตสินค้าเกษตรในปีถัดไป ข้อมูลปฏิทินสินค้าเกษตรระดับจังหวัด ที่ฝ่ายเลขานุการฯ ส่งไปจังหวัดเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๓ มีประโยชน์กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) เกษตรจังหวัดสามารถวางแผนการผลิตให้ตรงกับความต้องการตลาด เพื่อแก้ไขสินค้าล้นตลาด และราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ (๒) บริษัทประกันภัยพืชผลนำข้อมูลมากำหนดราคาประกันผลผลิตและสินค้า เพื่อลดความเสี่ยงเกษตรกรให้น้อยที่สุด (๓) สภาหอการค้า/สภาเกษตรกร/อุตสาหกรรมจังหวัด

สามารถใช้ข้อมูลปฏิทินจะได้ประโยชน์แก่เกษตรกร (๔) นิสิต และนักวิจัยสามารถนำข้อมูลปฏิทินเป็นข้อมูลในการสนับสนุนงานวิจัย ประธาน กล่าวว่า ปัจจุบัน สศก. กำลังพัฒนาระบบ Big Data โดยรวม Application ของแต่ละกรม มาเป็น Big Data

๔. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวว่า การดำเนินงานปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดี เพราะเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ หากเป็นไปได้ควรมีแผนระดับจังหวัด/อำเภอ/ตำบล/หมู่บ้าน เพื่อความเป็นเอกภาพในเชิงพื้นที่ และสามารถขยายผลไปสู่กลุ่มจังหวัด ยกตัวอย่างเช่น สินค้าข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ที่ปลูกครอบคลุมหลายจังหวัด หากมองว่าเป็นสินค้าศักยภาพในพื้นที่ อาจจะมีการวางแผน ตั้งงบประมาณ สำหรับปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรฯ ควรเน้นสินค้าอาหาร จากพืช (ธัญพืช ผัก ผลไม้) ปศุสัตว์ ประมง เฉพาะสินค้าที่มีความโดดเด่นของพื้นที่ให้เห็นถึงคุณภาพสินค้าที่ดี และควรขยายการรับรู้การใช้ประโยชน์ของปฏิทิน รวมถึงปรับปรุงขั้นตอน และกลไกการดำเนินการให้มีความคล่องตัวมากกว่านี้ มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้ Application และเชื่อมโยงกับ Big Data ยิ่งไปกว่านั้นการเก็บข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดสามารถดำเนินการภายใต้แนวคิดหนึ่งตำบลที่จ้างให้นักศึกษาจบใหม่ ช่วยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์แก้ปัญหาการเกษตรและอาหาร รวมถึงโครงการเกษตรกรคืนถิ่นจากอิสราเอลของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

๕. นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์ กล่าวว่า เลขาธิการ สศก. และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดีใจที่มีผลงานการจัดทำปฏิทินฯ ที่เกิดจากคณะกรรมการชุดนี้ และต้องนำเรื่องปฏิทินฯ ไปเชื่อมโยงกับ Big Data และศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ โดยในปี ๒๕๖๔ สศก. ได้ของบประมาณเพื่อจัดทำระบบการจัดทำปฏิทิน และให้ทีมที่ปรึกษามาออบแบบการแสดงผลปฏิทินนตามแนวคิดที่ท่านกรรมการได้ให้ความเห็น

๖. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กล่าวว่า เนื่องจากแต่ละหน่วยงาน ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีข้อมูลสินค้าพืชในระดับตำบล ข้อมูลปศุสัตว์ และประมงในระดับอำเภออยู่แล้ว เพื่อลดความยุ่งยากในการเก็บข้อมูล ฝ่ายเลขานุการฯ ควรเก็บข้อมูลปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดแบบเดิม และข้อมูลปีถัดไปอาจเริ่มดีขึ้นเลย นอกจากนี้ ในการจัดทำข้อมูล ในระยะแรกอาจจะมีปัญหาเรื่องความคลาดเคลื่อนของข้อมูลบ้าง แต่เมื่อดำเนินการไปเรื่อยๆ จะมีทักษะในการจัดทำมากขึ้น และความคลาดเคลื่อนจะลดลงไปตามระยะเวลา

๗. ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ กล่าวว่า โครงการนี้เพิ่งดำเนินการมาได้เพียง ๒ ปี ซึ่งทางผู้จัดทำจะมีการปรับปรุงวิธีการดำเนินการต่อไป และเมื่อดำเนินการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ Big Data ก็จะทำให้มีความสะดวกในการบันทึกข้อมูลมากยิ่งขึ้น และสำหรับเรื่องสินค้าอัตลักษณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับความอนุเคราะห์จากหลายจังหวัดที่ได้พยายามจัดส่งข้อมูลสินค้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัด ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าหลายจังหวัดที่ความยินดีที่จะจัดส่งข้อมูล

๘. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวว่า ข้อมูลช่วงการออกผลผลิตของปฏิทินผลผลิตจะมีประโยชน์มากในการทำให้มีอาหารตลอดทั้งปี เนื่องจากจะทราบว่าในแต่ละเดือนสินค้าจะออกในจังหวัดไหน และถึงแม้ว่าในการจัดทำปฏิทินนี้จะไม่ละเลยสินค้าเกษตรอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหาร แต่จุดประสงค์ของการจัดทำคือเพื่อความมั่นคงอาหาร โดยในชั้นแรกจะดำเนินการแบบง่ายและไม่ซับซ้อนไปก่อน สำหรับในระยะต่อไปค่อยมาหารือกันว่าจะทำข้อมูลในเชิงลึกในระดับจังหวัดหรือไม่ โดยอาจจะทำในรูปแบบการวิจัยเชิงระบบ มีกลไกของแต่ละจังหวัด เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมด โดยอาจจะใช้งบประมาณของ สวก. หรืออาจจะทาบทาม FAO ในการให้ทุน โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับภูมิภาคอาเซียน ในส่วนประเด็น

เรื่องวิตามินและเกลือแร่ อยากให้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนการเพิ่มคุณภาพในการบริโภคในอีกทางหนึ่ง โดยทาง FAO ก็กำลังให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอยู่เช่นกัน สำหรับในช่วงนี้ ขอให้ความสำคัญกับการจัดทำปฏิทินให้เสร็จสมบูรณ์ ก่อนที่จะไปถึงขั้นการวิเคราะห์ในเชิงลึก

๙. นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร กล่าวว่า ในเรื่องการสนับสนุนทุนวิจัยไม่น่าจะมีปัญหา โดยให้ส่งข้อเสนอมาตามขั้นตอน โดยทาง สวก. จะช่วยสนับสนุน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สวก. ได้รับงบประมาณภายใต้หัวข้อความมั่นคงอาหาร ซึ่งสามารถนำมาใช้สนับสนุนเงินทุนให้กับโครงการได้ นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ยังได้รับงบประมาณจาก FAO ซึ่งอาจจะนำมาใช้สนับสนุนโครงการในระยะต่อไปได้

๑๐. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กล่าวว่า ข้อมูลช่วงการออกผลผลิตของปฏิทินสามารถนำไปปรับใช้ในการสร้างความมั่นคงอาหารในโรงพยาบาลได้ โดยจะทำให้รู้ว่าในแต่ละจังหวัดมีสินค้าเกษตรอะไร แต่อย่างไรก็ตาม ควรจะต้องเพิ่มความหลากหลายของข้อมูลสินค้าให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าพืชผัก

๑๑. ประธาน กล่าวว่า ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลปฏิทินไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งนำไปใช้ในการจัดทำแผนด้านเกษตรและความมั่นคงอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะฝนแล้งในปี ๒๕๖๓ ซึ่งข้อมูลจากปฏิทินสามารถนำไปใช้ในการรับมือกับภัยแล้งได้ โครงการด้านความมั่นคงอาหารต้องทราบแหล่งของผลผลิต ซึ่งสามารถนำข้อมูลจากปฏิทินไปใช้แก้ปัญหาได้ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับการจัดทำปฏิทินประจำปี ๒๕๖๓ จะยังใช้ระบบเดิมไปก่อน และ ขอฝากสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศในการสนับสนุนเรื่องของตลาด เพื่อนำมาประกอบการการวิเคราะห์ข้อมูลของปฏิทินต่อไป

<u>มติที่ประชุม</u>

๑. มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำหนังสือถึงสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อมอบหมายกรมอนามัยพิจารณานำข้อมูลปฏิทินฯ ไปใช้ประโยชน์ด้านโภชนาการ และสนับสนุนการวิเคราะห์ความมั่นคงด้านโภชนาการระดับพื้นที่

๒. มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ สรุปรายงานผลการดำเนินการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดให้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

เลิกประชุม **เวลา ๑๗.๐๐ น.**

(นางสาวณิชมน พจนา)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
ผู้จดรายงานการประชุม

(นางอังคณา พุทธศรี)
ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

รายงานการประชุม
คณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงทางด้านอาหาร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓
วันจันทร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม AEOC ชั้น ๒ อาคารศูนย์ปฏิบัติการเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คณะอนุกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายสำราญ สาราบรรณ์	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ประธาน
๒. นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	รองประธาน
๓. นางสาวภัทราภรณ์ โสเจยยะ	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ผู้แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	อนุกรรมการ
๔. นายชิษณุชา บุดดาบุญ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าว ผู้แทนอธิบดีกรมการข้าว	อนุกรรมการ
๕. นายสรศักดิ์ เทวะผลิน	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี ผู้แทนอธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	อนุกรรมการ
๖. นายถาวร ทันใจ	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง ผู้แทนอธิบดีกรมประมง	อนุกรรมการ
๗. นางภัทราภรณ์ เมฆพฤกษาวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมโยธา (ด้านวางแผน) ผู้แทนอธิบดีกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๘. นายสุรชัย ยุทธชนะ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	อนุกรรมการ
๙. นายศดนัน พรรณอภัยพงศ์	ผู้อำนวยการกลุ่มวิเทศสัมพันธ์ ผู้แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	อนุกรรมการ
๑๐. นายอุดม จันทร์ประไพภัทร	นายสัตว์แพทย์ชำนาญการพิเศษ ผู้แทนอธิบดีกรมปศุสัตว์	อนุกรรมการ
๑๑.นางอัญชลี หงสะมัต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ผู้แทนอธิบดีกรมวิชาการเกษตร	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวศิรประภา ศรีพรหมมุนี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาวทิพาพร มั่นคง	นักวิเทศน์สัมพันธ์ปฏิบัติการ ผู้แทนอธิบดีกรมหม่อนไหม	อนุกรรมการ
๑๔. นางมณีรัตน์ พวงประโคน	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ ผู้แทนอธิบดีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร	อนุกรรมการ
๑๕. นางสาวทัศนีย์ เมืองแก้ว	รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๖. นางสาวกฤษยา บริบูรณ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ผู้แทนผู้อำนวการสำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๗. นางอังคณา พุทธศรี	ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. นางสาวพาสินี ณ ป้อมเพ็ชร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวนวลพรรณ เทวะผลิน	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
๒. นางสาวสุขใจ สาทร	กรมประมง
๓. นางไพโรจน์ จิ้วบุญสร้าง	กรมปศุสัตว์
๔. นางสาวพีรนันท์ อุดมกิจธนกุล	กรมปศุสัตว์
๕. นางกรียาภรณ์ เทพหัสดิน ณ อยุทธยา	กรมพัฒนาที่ดิน
๖. นางสาววิไลพร น้อยบุรี	กรมพัฒนาที่ดิน
๗. นางสาวสิริกุล ศิริพรกุลทรัพย์	กรมพัฒนาที่ดิน
๘. นางสาววธิรา เพชรโช	กรมส่งเสริมการเกษตร
๙. นางสาวสุตาภา ทองสมจิต	กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๐. นางสาววาดฝัน ม่วงล่ำ	กรมส่งเสริมสหกรณ์
๑๑. นางสาวฐิติยา พาณิชยเวชสันติ	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๑๒. นางสาวหทัยรัตน์ จันที	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
๑๓. นางสาวสราญจิต ไพทูรยากุล	กรมฝนหลวงและการบินเกษตร
๑๔. นางสาวศศิวิมล โปธิเป็ง	สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๕. นางเบญจวรรณ ศิริโพธิ์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๖. นางเพ็ญรุ่ง สมบัตินิมิต	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๗. นางสาวสิริรัตน์ ตั้งเจริญกิจกุล	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๘. นายชัยพร ซุติศิลป์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๑๙. นางสาวพรรษกร แก้วงามพรรณ์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๐. นายชรพล จันทร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๑. นางสาวกรุณา แต่งวิจิตร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๒. นายไพบูลย์ เตชะกัมพลสารกิจ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๓. นางสาวเจนตา ชมธรณินทร์	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๔. นายฐิติพงษ์ ศรีสมบัติ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๕. นายสุวิศิษฏ์ พจนา	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๖. นางสาวณิชมน พจนา	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
๒๗. นางสาวจอมใจ ต่อศรี	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

การประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) สืบเนื่องมาจากการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ได้มีมติเห็นชอบให้มีการทบทวนกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่ ค.ร.ม. ได้มีมติ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และจำแนกแผนไว้ ๓ ระดับ ซึ่งกำหนดให้แผนระดับที่ ๓ เปลี่ยนชื่อเป็น แผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนั้นกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จึงต้องเปลี่ยนชื่อแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำหนดไว้

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำและแจ้งเวียนรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อการบริหารความมั่นคงทางด้านอาหาร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ให้คณะอนุกรรมการฯ เรียบร้อยแล้ว และได้ปรับแก้ตามที่อนุกรรมการฯ ได้แจ้งขอแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ: ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบ ดังนี้

๓.๑ สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารของโลก

๓.๑.๑ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agricultural Organization of the United Nations: FAO) ได้ตีพิมพ์เอกสารเผยแพร่ The State of Food Security and Nutrition of the World (SOFSN) ประจำปี ๒๐๑๙ ซึ่งเป็นเอกสารด้านความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของโลก เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการเข้าถึงอาหารของประชาชนทุกคน ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๒.๑ ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคนได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปี ภายในปี ๒๕๗๓ และเป้าประสงค์ที่ ๒.๒ ยุติการเกิดภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) ในช่วงระยะเวลา ๓ ปี ที่ผ่านมา (ปี ค.ศ. ๒๐๑๖-๒๐๑๘) จำนวนประชากรที่ประสบภาวะหิวโหย เพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยมีประมาณ ๘๒๐ ล้านคน หรือ ประมาณ ๑ ในทุกๆ ๙ คน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายจำนวนผู้ขาดสารอาหารที่กำหนดไว้เท่ากับศูนย์ ภายในปี ๒๐๓๐ ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าประชากรมากกว่า ๒ พันล้านคน ยังไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการและเพียงพอได้อย่างสม่ำเสมอ

(๒) เอกสารดังกล่าวระบุว่าประเทศไทยมีตัวเลขผู้ขาดสารอาหาร (Prevalence of Undernourishment in Total Population: POU) ระหว่างช่วงปี ๒๐๑๖-๒๐๑๘ เท่ากับร้อยละ ๗.๘ หาก เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (รวม Timor-Leste) ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๙.๓ ซึ่ง ประเทศไทยอยู่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และจัดอยู่ในลำดับ ๓ รองมาเลเซีย (ร้อยละ ๒.๕) และบูรไน (ร้อยละ ๓.๒)

(๓) เครื่องมือในการวัด ประกอบด้วย ๒ เครื่องมือ คือ ตัวชี้วัดแบบดั้งเดิมของ FAO เกี่ยวกับความอดอยากหิวโหย คือ ความชุกของการขาดสารอาหาร (The Prevalence of Undernourishment) และความชุกของความไม่มั่นคงทางอาหารอย่างรุนแรงซึ่งประมาณการจากข้อมูล รายบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่ทั่วโลก โดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES) เป็นเครื่องมือใหม่ในการวัด ความสามารถของผู้คน ในการเข้าถึงอาหารโดยอาศัยการสัมภาษณ์โดยตรง

๓.๑.๒ The Economist ได้จัดลำดับดัชนีความมั่นคงอาหารของโลก (Global Food Security Index) ประจำปี ๒๐๑๙ โดยประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ ๕๒ จาก ๑๑๓ ประเทศ แบ่งตามเสาหลัก ของความมั่นคงทางอาหาร ได้แก่ ความสามารถในการจัดหาอาหาร การมีอยู่ของอาหาร และคุณภาพและ ความปลอดภัยของอาหาร โดยการประเมินจะให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เช่น อัตราภาษีนำเข้า รายได้ต่อหัวของประชากร โครงสร้างพื้นฐานด้านเกษตร ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของประชาชนใน การซื้อหาอาหารเพื่อการบริโภค รวมทั้งปัจจัยด้านการศึกษาวิจัย และปริมาณอาหารที่มีภายในประเทศ จาก การประเมินด้วยวิธีการดังกล่าว The Economist จึงได้จัดอันดับให้สิงคโปร์มีความมั่นคงอาหารมากเป็นอันดับ หนึ่ง เนื่องจากมีความพร้อมของรายได้ มีเสถียรภาพทางการเมือง มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับไทยถูกจัดอันดับที่ ๕๒ ของโลก เนื่องจากทาง The Economist เห็นว่า สัดส่วนงบประมาณเพื่อการ วิจัยด้านเกษตรและอาหารยังน้อยเมื่อเทียบกับ GDP และรายได้ต่อหัวประชากรอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงการขาด ความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการขาดความหลากหลายในการบริโภค

๓.๑.๓ สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) ที่มีต่อความมั่นคงอาหารโลก FAO ได้รายงานผลการประเมินสถานการณ์ผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงอาหาร โดยเห็นว่าในระยะ สั้น การแพร่ระบาดของเชื้อจะยังไม่ส่งผลกระทบต่อการมีอยู่ของอาหารมากนัก เนื่องจากในโลกยังมีการผลิต อาหารที่เพียงพอ โดยปัญหาสำคัญในระยะสั้น คือ ปัญหาด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากการใช้มาตรการกักกันโรค และ การเพิ่มระยะห่างทางสังคมจะเป็นอุปสรรคในการนำอาหารไปสู่ผู้บริโภค โดย FAO ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หลายประเทศได้เริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านโลจิสติกส์ไปบางส่วนแล้ว นอกจากนี้ FAO แสดงความกังวลว่า ถ้าหากสถานการณ์โรคระบาดยังไม่ดีขึ้น ก็จะส่งผลต่อความมั่นคงอาหารในระยะยาว เนื่องจากในช่วงวิกฤติ ประชาชนจะบริโภคอาหารสำเร็จรูปและอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ความต้องการบริโภค อาหารสดที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น ผัก ผลไม้ และโปรตีน มีจำนวนลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพของ ประชาชนในระยะยาว และส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว อีกปัญหาที่สำคัญคือการขาด แคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานในภาคการเกษตรและประมงไม่สามารถเข้าไปทำงานได้ และเกษตรกรไม่ สามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตเนื่องจากมาตรการกักกันโรค สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ ความพยายามควบคุมโรค เช่น การจำกัดการเคลื่อนย้ายของแรงงาน ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาที่สูงขึ้น จะส่งผลให้เศรษฐกิจชะลอตัวจน อาจเข้าสู่ภาวะซบเซา ทั้งนี้ FAO ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อความมั่นคงอาหาร ดังนี้ (๑) เปิด ช่องทางการค้าระหว่างประเทศเอาไว้ และดำเนินการปกป้องห่วงโซ่อาหาร (๒) สร้างความเข้มแข็งในระบบ สวัสดิการ (๓) สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยได้เข้าถึงทรัพยากรในการผลิตที่จำเป็น และ (๔) สนับสนุนให้ภาค การเกษตรและห่วงโซ่อาหารในประเทศสามารถดำเนินต่อไปได้

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

๑. ประธานการประชุมมีความเห็นว่า ข้อเสนอการดำเนินการเพื่อความมั่นคงอาหารของ FAO ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสจะมีประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ในการกำหนดแผนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ประธานฯ ตั้งข้อสังเกตถึงสัดส่วนผู้ขาดสารอาหารตามการรายงานของ FAO ระหว่างช่วงปี ๒๐๑๖-๒๐๑๘ เท่ากับร้อยละ ๗.๘ คิดเป็นจำนวนประชากรประมาณห้าล้านคน ซึ่งมีความกังวลว่าอาจจะสูงกว่าความเป็นจริง

๓. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรชี้แจงว่า ทุกปี FAO จะส่งแบบสอบถามข้อมูลผลผลิตการเกษตรให้แต่ละประเทศ และไทยได้เคยร่วมกับ FAO ในการดำเนินโครงการปรับปรุงรูปแบบและเก็บข้อมูลรวมถึงการคำนวณของ FAO ทำให้จำนวนผู้ขาดสารอาหารตามการรายงานลดลงอย่างมาก และทำให้ไทยได้รับรางวัลจาก FAO แต่ต่อมาทาง FAO ได้มีการปรับปรุงวิธีการคำนวณขึ้นอีกครั้ง ทำให้จำนวนผู้ขาดสารอาหารของไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากวิธีการคำนวณ และการประมาณการข้อมูลที่ไม่มีการจัดเก็บ

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๒ รายงานผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอาหารของไทย

๓.๒.๑ รายงานอัตราการพึ่งพาตนเองของไทย (Self-sufficiency Ratio: SSR)

สืบเนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีเป้าหมายหลัก คือ สินค้าเกษตรสำคัญในกลุ่มอาหารเพื่อการบริโภค มีอัตราการพึ่งพาตนเอง ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐% ฝ่ายเลขานการจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล SSR สินค้าเกษตรสำคัญเฉลี่ย ๕ ปี ระหว่างปี ๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีรายละเอียดดังนี้

(๑) กลุ่มคาร์โบไฮเดรต

- **ข้าว** SSR เฉลี่ย ๕ ปี มีค่า SSR เกิน ๑๐๐% ถึงเกือบ ๒ เท่า (๑๙๑.๓๗%) โดยผลผลิตรวมเฉลี่ย ๕ ปี ยังคงมีทิศทางเพิ่มขึ้น ในขณะที่ SSR ปี ๒๕๖๒ ลดลงจากปี ๒๕๖๑ เล็กน้อย
- **มันสำปะหลัง** SSR เฉลี่ย ๕ ปี เกิน ๑๐๐% ถึง ๓ เท่า โดยผลผลิตรวมเฉลี่ยมีทิศทางลดลง
- **ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์** SSR เฉลี่ย ๕ ปี อยู่ที่ ๖๕% ซึ่งเป็นการผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องในการเลี้ยงสัตว์ การผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ โดยเฉพาะค่า SSR ปี ๒๕๖๒ ลดต่ำลงจากปี ๒๕๖๑ (จาก ๖๑% เหลือ ๕๐%) ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการสานพลังประชารัฐเพื่อสนับสนุนการปลูกข้าวโพดหลังนา เพื่อปรับสมดุลตลาดข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้า
- **อ้อยโรงงาน** มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี มากกว่า ๑๐๐% อยู่ถึง ๔.๕ เท่า (๔๓๗%) จากการที่ไทยเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลรายใหญ่เป็นอันดับสองของโลก (รองจากบราซิล)

(๒) กลุ่มไขมัน สินค้าที่สำคัญ คือ

- **ปาล์มน้ำมัน** มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี สูงถึงเกือบ ๒ เท่า (๑๘๒%) โดยผลผลิตรวมเฉลี่ย ๕ ปี ยังคงมีทิศทางเพิ่มขึ้น

- **มะพร้าว** มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปีอยู่ที่ ๖๙% ส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องนำเข้าในบางช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย

- **ถั่วเหลือง** มีค่า SSR ต่ำกว่า ๑๐๐% มาก คือ มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี อยู่ที่ ๑.๔% ส่งผลการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ ต้องมีการนำเข้าเป็นจำนวนมากมาโดยตลอด และอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ได้ เช่น โรงงานแปรรูปน้ำมัน ผู้ประกอบการเลี้ยงปศุสัตว์ที่ต้องใช้กากถั่วเหลืองเป็นส่วนผสมของอาหารสัตว์ ทั้งนี้ **ถั่วเหลือง** มีค่า SSR ต่ำมาก เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีต้นทุนการผลิตในประเทศสูงกว่าต้นทุนจากการนำเข้า

(๓) กลุ่มโปรตีน มีสินค้าที่สำคัญ คือ

- **ไข่ไก่ ไก่เนื้อ และเนื้อสุกร** ซึ่งโดยเฉลี่ย ๕ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีค่า SSR เกิน ๑๐๐%

- **กุ้ง** ซึ่ง มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี เกิน ๑๐๐% ถึง ๗.๕ เท่า และมีทิศทางการผลิตที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยเน้นการผลิตเพื่อการส่งออก

- **โคเนื้อ** มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี อยู่ที่ ๘๔ %

(๔) กลุ่มเกลือแร่และวิตามิน

- **กลุ่มไม้ผล** ได้แก่ **สับปะรดโรงงาน ลำไย ทุเรียน มังคุด เงาะ ลิ้นจี่ ลองกอง และกล้วยหอม** มี SSR เฉลี่ยเกิน ๑๐๐% ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะสับปะรดโรงงาน (๘๕๐% เนื่องจากเป็นวัตถุดิบผลิตสับปะรดกระป๋องเพื่อการส่งออกเป็นอันดับ ๑ ของโลก) ในขณะที่**ส้มเขียวหวาน**มี SSR เฉลี่ย ๕ ปี เท่ากับ ๑๐๓% แต่ SSR ปี ๒๕๖๒ ลดเหลือ ๙๐% เนื่องจากความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มมากขึ้น

- **กลุ่มพืชหัวบางชนิด** ได้แก่ **กระเทียม หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง** มีค่า SSR เฉลี่ย ๕ ปี ต่ำกว่า ๑๐๐% เนื่องจากความต้องการใช้มีทิศทางเพิ่มขึ้น ในขณะที่การผลิตค่อนข้างคงที่ ทำให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น

- **กลุ่มธัญพืชบางชนิด** คือ **ถั่วลิสง** มีค่า SSR ๒๕% ยังคงต้องนำเข้าอย่างต่อเนื่อง แม้ผลผลิตและความต้องการใช้ในประเทศค่อนข้างคงที่ก็ตาม ในขณะที่ **ถั่วเขียว** SSR เฉลี่ย ๕ ปี เท่ากับ ๙๕% ใกล้เคียงความต้องการใช้ แต่เนื่องจากผลผลิตในบางปีลดลงส่งผลให้ค่า SSR ต่ำกว่า ๑๐๐%

๓.๒.๒ รายงานผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงอาหาร ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่

๓.๒.๒.๑ ความก้าวหน้าของปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด

(๑) สืบเนื่องจากมติที่ประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๑ โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) เป็นประธานฯ ได้มีมติ *"มอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการจัดทำปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญรายเดือนระดับจังหวัด (Provincial Crop Calendar) เพื่อใช้ประโยชน์ ในการวางแผนเรื่องความมั่นคงอาหารและส่งเสริมเศรษฐกิจ ในชุมชนและท้องถิ่น โดยขอให้จัดส่งข้อมูลให้คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง คณะที่ ๑ คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ของทุกปี และให้ รายงานความคืบหน้าการดำเนินการจัดทำปฏิทินการผลิตระดับจังหวัดในการประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติครั้งต่อไป"*

(๒) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) จัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้ารายเดือนระดับจังหวัดมาแล้ว ๒ ปี คือ ปี ๒๕๖๑ และปี ๒๕๖๒ โดย สศก. ได้จัดทำแบบฟอร์มพร้อมคู่มือในการกรอก รวมถึงการลงพื้นที่ร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑-๑๒ เพื่อชี้แจงแนวทางการกรอกข้อมูลในแบบฟอร์ม ซึ่ง สศก. ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสำนักงานเกษตรจังหวัด ที่ให้ข้อมูลสินค้าพืช ในระดับตำบล สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานประมงจังหวัด ที่ให้ข้อมูลสินค้าปศุสัตว์และสินค้าประมง ในระดับอำเภอ และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากทั้งสามหน่วยงาน และจัดส่งให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเพื่อประมวลผลออกมาเป็นปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัด โดยมีสรุปภาพรวม ดังนี้

ผลการจัดทำปฏิทินฯ	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒
๑.จังหวัดส่งข้อมูล	๗๖ จังหวัด พืช ๗๖ จังหวัด ปศุสัตว์ ๗๓ จังหวัด (ขาดพิจิตร แพร่ สมุทรสาคร) ประมง ๗๓ จังหวัด (ขาดแพร่ หนองบัวลำภู อุบลราชธานี)	๗๖ จังหวัด พืช ๗๖ จังหวัด ปศุสัตว์ ๗๕ จังหวัด (ขาดปทุมธานี) ประมง ๗๖ จังหวัด
๒.จำนวนชนิดสินค้าที่จังหวัดรายงาน	พืช ๒-๗๙ ชนิด ปศุสัตว์ ๑-๙ ชนิด ประมง ๑-๑๘ ชนิด	พืช ๑-๖๓ ชนิด ปศุสัตว์ ๑-๑๒ ชนิด ประมง ๒-๑๖ ชนิด
๓.ความครบถ้วนของข้อมูล -ไม่ส่งข้อมูลรายตำบล -ไม่ส่งข้อมูลคาดการณ์ผลผลิตปีถัดไป -ไม่ส่งข้อมูลปริมาณผลผลิตรายเดือน	-	๑๐ จังหวัด ๑๑ จังหวัด ๑๕ จังหวัด

(๒.๒) ประมวลผลข้อมูลปฏิทินฯ ที่ได้รับจากจังหวัดเพื่อจัดแบ่งปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรฯ ของ ๗๖ จังหวัดตามหมู่โภชนาการ และได้นำส่งปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรฯ ให้จังหวัดใช้ประโยชน์ในมิติต่างๆ เช่น การวางแผนจัดการผลผลิตสินค้าเกษตรที่คาดว่าจะออกสู่ตลาดในแต่ละช่วงเวลาตลอดปี ๒๕๖๓ การใช้ข้อมูลปฏิทินฯ ประกอบในแผนเตรียมความพร้อมด้านอาหารของจังหวัด การวิเคราะห์ความมั่นคงอาหารระดับพื้นที่ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) และการคาดการณ์ผลกระทบจากภัยแล้งต่อสินค้าประมงเพาะเลี้ยง เป็นต้น

(๒.๓) วิเคราะห์ข้อมูลปฏิทินฯ ใน ๒ ประเด็น เรื่อง (๑) การมีอยู่ของอาหารตามกลุ่มโภชนาการ ประกอบด้วย คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เกลือแร่และวิตามิน หมู่โภชนาการที่หลากหลายว่ามีมากน้อยที่จังหวัดใดบ้าง โดยแสดงบนแผนที่และใช้ความเข้มของสี แสดงความมีอยู่ของอาหารจากมากไปน้อย และสามารถแสดงผลรายภาคได้ (๒) การมีอยู่ของอาหารตามกลุ่มโภชนาการหลัก คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน (Supply Side) เปรียบเทียบความต้องการสารอาหารของประชากรต่อคนต่อวันในจังหวัด (Demand Side) เพื่อคำนวณความเพียงพอของอาหารในแต่ละจังหวัด สำหรับการ Supply Side โดยคำนวณจากปริมาณผลผลิตสินค้า (ตัน) แปลงหน่วยปริมาณพลังงาน (กิโลแคลอรี่) โดยได้จัดทำตัวอย่างจังหวัดที่มีพอเพียงอาหาร คือ จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดที่ไม่เพียงพอ คือ จังหวัดภูเก็ต

(๒.๔) ได้เผยแพร่ปฏิทินฯ ทางเว็บไซต์ของ สศก. www.oae.go.thและศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ www.nabc.go.th เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในด้านการวางแผนการผลิตให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการประเมินสถานการณ์เพื่อรับมือปัญหาราคาสินค้าล่วงหน้า รวมถึงการสำรองอาหารในสถานการณ์ปกติและวิกฤต จัดเตรียมปัจจัยการผลิต และการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมล่วงหน้าให้สอดคล้องกับฤดูกาล และสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ภาครัฐจะมีข้อมูล Big Data สินค้าเกษตร สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อใช้สนับสนุนตัวชี้วัดในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำผลิตภัณฑ์มวลรวมระดับจังหวัด แผนเตรียมพร้อมด้านอาหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมเป็นรายสินค้าในระดับพื้นที่ (Zoning by Agri-Map)

๓.๒.๒.๒ รายงานการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่

คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๓ คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต คณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหารและคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร โดยมีความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรด้านอาหารในอนาคต จัดการประชุมมาแล้ว จำนวน ๓ ครั้ง เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ และวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โดยความก้าวหน้าล่าสุด สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) ได้อนุมัติทุนสนับสนุนการวิจัยโครงการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการเกษตรเพื่ออาหารอนาคตด้วยการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน ๒.๔ ล้านบาท ระยะเวลาโครงการ ๑ ปี วัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยกระดับการพัฒนาการเกษตรด้วยการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการในอนาคต ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งสิ้น ๗ กิจกรรม ดังนี้ (๑) ประเมินความต้องการอาหารทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ระยะเวลา ๑๐ ปี ข้างหน้า) จำแนกตามประเภทสารอาหารหลัก (๒) ประเมินความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ (๓) ประเมินความสามารถในการเข้าถึงอาหารของผู้บริโภค (๔) วิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด ที่ส่งผลต่อสมดุลของความมั่นคงอาหารและโภชนาการ (๕) ประเมินสถานภาพความพร้อมของเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำแนกตามประเด็นปัญหาและระดับความพร้อมของเทคโนโลยี (๖) ศึกษาแบบอย่างความสำเร็จในการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่สามารถตอบโจทย์อาหารอนาคต (๗) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยกระดับการพัฒนาการเกษตรเพื่ออาหารอนาคตด้วยการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม

คณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร คณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร มีการประชุมมาแล้ว ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ โดยได้มีการเห็นชอบให้มีจัดทำการวิจัยเรื่องการลดการสูญเสียอาหาร โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณ สวก. ทั้งนี้ สวก. ได้อนุมัติงบประมาณโครงการทำโครงการจัดทำข้อมูลเส้นฐานระดับชาติ (National baseline) ด้านการสูญเสียอาหารและรายงานผล SDG ๑๒.๓.๑ (a) Global Food Loss Index (GFLI) ซึ่งจะดำเนินการภายใต้วิธีการศึกษาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องตาม FAO Guideline จำนวน ๕ กลุ่ม ๑๑ ชนิด ได้แก่ (๑) กลุ่มสินค้าธัญพืชและถั่วที่มีน้ำมันต่ำและมีคาร์โบไฮเดรตสูง (Cereals & Pulses) มี ๒ ชนิดสินค้า ได้แก่ ข้าว และถั่วเขียว (สถาบันพืชไร่และพลังงานทดแทน กรมวิชาการเกษตร) (๒) กลุ่มสินค้าผลไม้และผัก (Fruits & Vegetable) มี ๖ ชนิดสินค้า ได้แก่ กล้วย ลำไย พริก ข้าวโพดฝักอ่อน กะหล่ำปลี และมะเขือเทศแบบทานสด (๓) กลุ่มสินค้าพืชหัวและพืชที่ใช้รากสะสมอาหารและพืชที่ให้น้ำมัน (Tuber & Roots Oil Bearing crops) มี ๒ ชนิด คือ ปาล์มน้ำมัน และมัน

สำปะหลัง (๔) กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ (Animal products) มี ๑ ชนิด คือ น้ำนมโค (๕) กลุ่มสินค้าประมง (Fish & Fish products) มี ๒ ชนิด คือ กุ้งขาว แวนนาไม และปลานิล (๖) กลุ่มอื่นๆ มี ๑ ชนิด คือ อ้อย

<u>คณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร</u> มีการประชุมจำนวน ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยได้นำเสนอสถานการณ์การจัดการขยะอาหารในประเทศไทยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการการจัดการขยะอาหารที่สำคัญ เช่น (๑) เทสโก้โลตัส ดำเนินการวางแผนเพาะปลูกร่วมกับเกษตรกร นำขยะอาหารทำเป็นปุ๋ยหมักและอาหาร และยกเลิกฉลากกำหนดวันหมดอายุในสินค้าผักและผลไม้สด (๒) โรงแรมแบงค็อกแมริออท มาร์คีส์ ควีนส์ปาร์คดำเนินการให้ความรู้พนักงานจัดการอาหารที่เหลือจากบุฟเฟต์ การเพิ่มมูลค่าจัดการเปลือกแตงโม สับปะรดและหอยที่เกิดจากกิจกรรมโรงแรม (๓) มูลนิธิ สโกลาร์ส์ออฟ ซัสทีแนนซ์ ลดปริมาณขยะอาหารด้วยการ นำอาหารส่วนเกินบริจาคให้ผู้ด้อยโอกาส (๔) คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ศึกษาแนวทางการจัดการขยะอาหารโรงแรม และออกเป็นคำแนะนำแนวทางการการลดขยะอาหารในโรงแรม (๕) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Hotel) โครงการส่งเสริมการบริการภัตตาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Restaurant) ทั้งนี้ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนคณะอนุกรรมการด้านการลดขยะอาหาร จำนวน ๓ คณะประกอบด้วย ๑) คณะทำงานด้านคำนิยามและข้อมูลขยะอาหาร และ ๒) คณะทำงานด้านแนวทางการลดขยะอาหาร และ ๓) คณะทำงานด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะอาหาร

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

๑. ในประเด็นของ SSR ประธานแจ้งว่าเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างการผลิตและการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการนำไปใช้ประโยชน์ดังกล่าวนั้นรวมถึงการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องด้วย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะคำนึงถึงจุดนี้ในการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้างการผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ

๒. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดินได้สอบถามว่า การจัดทำปฏิทินดังกล่าวเป็นการประเมินความมั่นคงอาหารในระดับจังหวัด และได้มีการประเมินความมั่นคงอาหารในระดับประเทศหรือไม่

๓. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แจ้งว่า จุดประสงค์ของการจัดทำปฏิทินผลผลิตคือการเป็นข้อมูลสนับสนุนแต่ละจังหวัดให้รับทราบถึงศักยภาพในการผลิตและข้อจำกัดในการผลิตของตนเอง เพื่อที่จะสามารถกำหนดนโยบายในการผลิตหรือนำเข้าสินค้าที่มีไม่เพียงพอ และจะสามารถนำเข้าได้จากจังหวัดใด ในส่วนของการประเมินความมั่นคงอาหารในระดับประเทศ ทาง FAO ได้ดำเนินการประเมินความมั่นคงอาหารของแต่ละประเทศอยู่แล้ว โดยวิธีการคำนวณของ FAO ใช้โปรแกรมที่เรียกว่า Supply Utilization Account ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มสินค้าใกล้เคียงกับการแบ่งกลุ่มสินค้าของปฏิทินผลผลิตอยู่แล้ว

๔. ผู้แทนกรมประมงมีข้อสังเกตว่าการประเมินจากปฏิทินผลผลิตอาจจะไม่สะท้อนจากความเป็นจริงอันเนื่องมาจากข้อมูลไม่ครบถ้วน ซึ่งฝ่ายเลขานุการแจ้งว่า ในการดำเนินการได้แจ้งให้แต่ละจังหวัดส่งข้อมูลสินค้าที่มีอยู่ในจังหวัดให้ฝ่ายเลขานุการเพื่อนำไปประมวล หากจังหวัดใดส่งข้อมูลมาครบถ้วน ข้อมูลในปฏิทินก็จะตรงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ ทบทวนแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕)

สืบเนื่องการประชุมคณะอนุกรรมการจัดทำแผนเพื่อบริหารความมั่นคงทางอาหาร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๓ มีมติมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการทบทวนความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕) กับแผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนระดับที่ ๒ จำนวน ๔ แผน ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติแผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้องให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และหารือกับฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ เพื่อให้แผนปฏิบัติการเป็นในแนวทางเดียวกันกับกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นั้น ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการแล้ว ดังนี้

๔.๑.๑ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดประชุมหารือกับกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สศก. เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ เพื่อทบทวนความสอดคล้องและความเชื่อมโยงของกรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับ ๒ และ ๓ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) โดย

(๑) ปรับความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ กับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ ๒

(๒) ปรับแนวทางการพัฒนาให้ลดลงและกระชับขึ้น จาก ๕ ยุทธศาสตร์ / ๑๙ กลยุทธ์ / ๗๑ แนวทาง เป็น ๕ ประเด็นพัฒนา / ๑๖ ประเด็นย่อย / ๒๙ แนวทางการพัฒนา

(๓) เพิ่มตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการฯ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เป้าหมายและประเด็นการพัฒนา

๔.๑.๒ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดส่งแผนปฏิบัติการฯ ที่ได้จากการหารือในข้อ ๔.๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๒๐ หน่วยงาน เพื่อให้พิจารณาใน ๒ ประเด็น (๑) ความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการฯ กับแผนระดับ ๑ และ ๒ และ (๒) พิจารณาเพิ่มเติมแผนงาน/โครงการรองรับ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕ โดยขอให้จัดส่งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ภายในวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒

๔.๑.๓ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ประมวลความเห็นที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ปรับปรุงแก้ไขแผนปฏิบัติการฯ ตามรูปแบบที่สำนักงานสภาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนด โดยสรุปรายละเอียด ดังนี้

แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ด้านความมั่นคง ประเด็นยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประเด็นยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานเชื่อมไทยเชื่อมโลก และพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นยุทธศาสตร์การลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมประเด็นยุทธศาสตร์สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียวสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้

๑. **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ** จำนวน ๑๑ แผน

(๑) **ความมั่นคง** แผนย่อยที่ ๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

(๒) **การต่างประเทศ** แผนย่อยที่๒ ความร่วมมือเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างระหว่างประเทศ

(๓) **การเกษตร** แผนย่อยที่ ๑ เกษตรอัตลักษณ์ ๒ เกษตรปลอดภัย ๓ เกษตรชีวภาพ ๔ เกษตรแปรรูป ๕ เกษตรอัจฉริยะ และ ๖ การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

(๗) **โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล**แผนย่อยที่ ๑ โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์

(๘) **ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** แผนย่อยที่ ๓ การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด

(๑๕) **พลังทางสังคม** แผนย่อยที่๑ การสร้างทุนทางสังคม

(๑๖) **เศรษฐกิจฐานราก** แผนย่อยที่ ๑ การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ แผนย่อยที่ ๒ การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

(๑๗) **ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** แผนย่อยที่ ๑ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

(๑๘) **การเติบโตอย่างยั่งยืน** แผนย่อยที่ ๑ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

(๑๙) **การบริหารจัดการน้ำ** แผนย่อยที่ ๑ การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

(๒๓) **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** แผนย่อยที่ ๓ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

๒. **แผนการปฏิรูปประเทศ**

ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นปฏิรูปด้านที่ ๑ การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นปฏิรูปด้านที่ ๒ ความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปฏิรูปด้านที่ ๑ ทรัพยากรทางบก ประเด็นย่อย ทรัพยากรดิน

๓. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒**

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดการเหลื่อมล้ำทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างการเติบโตของสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

๔. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติที่ ๑๘ การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ

แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

(๑) แผนปฏิบัติราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕)

(๒) (ร่าง) กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๘๐) ภายใต้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติ

วิสัยทัศน์

"ประชากรในประเทศไทยมีอาหารที่มีคุณภาพเพื่อบริโภคตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืนภายในปี ๒๕๗๐"

วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อให้มีอาหารที่มีคุณภาพเพียงพอกับความต้องการบริโภคของประชากรในประเทศ

(๒) เพื่อให้ประชากรเข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมอย่างเพียงพอและยั่งยืน ลดความเสี่ยงในการเข้าถึงอาหารเมื่อเกิดความขาดแคลนขึ้นมาอย่างกะทันหัน ในภาวะไม่ปกติ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นวัฏจักร

(๓) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากอาหารในการบริโภค โดยมีความปลอดภัยในการบริโภคและมีคุณค่าทางโภชนาการ ทำให้ความเป็นอยู่ทางกายภาพได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ

(๔) เพื่อให้มีการจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างยั่งยืนและเหมาะสม

เป้าหมาย

(๑) สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มอาหารเพื่อการบริโภค มีอัตราการพึ่งพาตนเอง (Self-Sufficiency Ratio: SSR) เพิ่มขึ้น ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐%

(๒) ประชากรระดับครัวเรือนและชุมชน มีรายได้เพียงพอในการเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสม

(๓) ผลผลิตอาหาร และสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีความปลอดภัย เพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ

(๔) มีทรัพยากรเพื่อการผลิตอย่างเหมาะสมและยั่งยืนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด

(๑) สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มอาหารเพื่อการบริโภค มีอัตราการพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ (SSR ≥๑๐๐)

(๒) เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นยากจนลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี

(๓) พื้นที่เกษตรที่ขอรับการรับรอง GAP ในแต่ละปี ได้รับการรับรอง ๑๐๐%

(๔) จำนวนพื้นที่ที่มีการผลิตตามรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน เพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่า ๕ ล้านไร่ภายในปี ๒๕๖๕

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ผลิตอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศอย่างยั่งยืน

ประเด็นย่อยที่ ๑.๑ เพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน

ประเด็นย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิต

ประเด็นย่อยที่ ๑.๓ การป้องกันและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นย่อยที่ ๑.๔ พัฒนาเกษตรกรให้เข้มแข็ง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ สนับสนุนให้ประชากรทุกระดับเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอได้ตลอดเวลา

ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในชุมชน
ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมระบบการบริการเพื่อสนับสนุนการผลิตและสร้างรายได้ภายในชุมชน
ประเด็นย่อยที่ ๒.๓ ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์เพื่อกระจายอาหารให้ทั่วถึง
ประเด็นย่อยที่ ๒.๔ สนับสนุนมาตรการป้องกันและรองรับภัยพิบัติธรรมชาติ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมการผลิตอาหารคุณภาพดี ลดการสูญเสีย และมีการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

ประเด็นย่อยที่ ๓.๑ สนับสนุนการผลิตที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยอาหารตลอดห่วงโซ่การผลิต
ประเด็นย่อยที่ ๓.๒ ส่งเสริมการให้ความรู้ประชาชนและเกษตรกรในด้านอาหารศึกษา
ประเด็นย่อยที่ ๓.๓ ลดการสูญเสียอาหาร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ รักษาเสถียรภาพการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑ ส่งเสริมการคุ้มครองพื้นที่เกษตร
ประเด็นย่อยที่ ๔.๒ สนับสนุนการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ประมง และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
ประเด็นย่อยที่ ๔.๓ สนับสนุนการสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่เกษตรกร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ สนับสนุนการพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ

ประเด็นย่อยที่ ๕.๑ วิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรและอาหารให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น
ประเด็นย่อยที่ ๕.๒ สร้างเครือข่ายและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงทางอาหาร

<u>ประเด็นเสนอที่ประชุม</u>

พิจารณาให้ความเห็นชอบการทบทวนแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

๑. ผู้แทนกรมชลประทานแจ้งว่า ได้ทำหนังสือเรียนเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ แจ้งว่ากรมชลประทานได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนระดับ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งสามารถสนับสนุนการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ผลิตอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศอย่างยั่งยืนได้ จึงแจ้งมาเพื่อทราบเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับแผนงานในแผนแม่บทเรื่องทรัพยากรน้ำ

๒. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรแจ้งว่าโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหารที่นำเสนอในวันนี้ เป็นการหยิบยกแผนงานโครงการที่แต่ละกรมได้ดำเนินการอยู่แล้ว ไม่ได้เป็นการสร้างงานใหม่ โดยยึดตาม ๔ เสาหลักของความมั่นคงอาหาร ได้แก่ การมีอยู่ของอาหาร การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์จากอาหาร และความยั่งยืน ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการมีอยู่ของอาหารเป็นหลัก สำหรับในประเด็นด้านการเข้าถึงอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะรับผิดชอบการเข้าถึงอาหารของเกษตรกรเป็นหลัก ในส่วนประเด็นอื่นๆ นั้นมีหน่วยงานอื่นรับผิดชอบในคณะกรรมการอาหารแห่งชาติอยู่แล้ว

๓. ประธานฯ มีความเห็นว่า การกำหนดตัวชี้วัด ควรจะต้องกำหนดในประเด็นที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวข้องโดยตรง นั้นคือการมีอยู่ของอาหาร หากนำตัวชี้วัดด้านอื่นมาด้วยก็จะมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น เช่น การเพิ่มรายได้ การลดความยากจน ทำให้การดำเนินงานมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า หากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หยิบยกโครงการในประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาผลักดันให้สำเร็จเป็นรูปธรรม จะมีประโยชน์กว่าการดำเนินการในหลายๆ ประเด็นพร้อมกัน

มติของที่ประชุม

๑. ที่ประชุมขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหารฯ ไปก่อน เนื่องจากการพิจารณาในครั้งนี้เป็นเพียงการทบทวน และมอบฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมความเห็นของที่ประชุมไปศึกษา เพื่อที่นำไปปรับปรุงการจัดแผนในระยะที่ ๒ ปี ๒๕๖๖ ต่อไป

๒ ที่ประชุมเห็นชอบการขยายการดำเนินการตามแผนแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหารฯ **ไปถึงปี ๒๕๖๕**

๔.๒ แผนงาน/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงด้านอาหาร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕)

๔.๒.๑ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รับแผนงาน/โครงการ รองรับแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงด้านอาหาร ฯ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แผนงาน/โครงการ ในช่วงปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ โดยมีโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนา	ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕	
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ผลิตอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการบริโภคภายในประเทศอย่างยั่งยืน	๘๖	๒๒,๑๓๒.๕๘	๘๐	๕๐,๘๐๐.๙๒	๓๓	๑๐,๔๒๙.๔๔
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ สนับสนุนให้ประชากรทุกระดับเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอได้ตลอดเวลา	๔๐	๔,๑๔๔.๐๘	๓๗	๒,๕๗๘.๔๙	๑๐	๖๕๕.๘๐
ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมการผลิตอาหารคุณภาพดี ลดการสูญเสีย และมีการใช้ประโยชน์ อย่างเหมาะสม	๑๘	๑,๓๐๓.๔๓	๒๑	๓,๑๕๖.๕๑		๑,๒๐๕.๕๐
ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ รักษาเสถียรภาพการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน	๒๓	๓๗๑.๒๕	๒๔	๔,๒๓๙.๓๐	๑๕	๓,๖๗๒.๒๕
ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ สนับสนุนการพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ	๘	๕๔๗.๖๖	๗	๕๔๔.๘๔	๔	๒๑๔.๒๔
รวม	๑๗๕	๒๘,๔๙๘.๙๙	๑๖๙	๖๑,๑๕๗.๙๙	๖๖	๑๖,๑๗๗.๓๒

๔.๒.๑ การทบทวนแผนงาน/โครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๒.๑.๑ ด้วยคณะรัฐมนตรี มีมติ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน

(๑) การมองเป้าหมายร่วมกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) การวิเคราะห์ห่วงโซ่ความสัมพันธ์ตั้งแต่ต้นทาง – กลางทาง – ปลายทางของเป้าหมายและช่องว่างการพัฒนาที่สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการจัดทำแผน/โครงการ เพื่อเติมเต็มช่องว่างในการขับเคลื่อนเป้าหมาย

(๓) การจัดลำดับความเร่งด่วนของโครงการสำคัญ และ

(๔) นำโครงการสำคัญไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ.๒๕๖๕

๔.๒.๑.๒ ขณะนี้ กรมต่าง ๆ กำลังดำเนินการตามที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด

ประเด็นเสนอที่ประชุม

เพื่อให้การขับเคลื่อนเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร มีแผนงาน/โครงการ สนับสนุนในทุกประเด็นการพัฒนา สอดคล้องกับที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการขอรับการจัดสรรงบประมาณในปี ๒๕๖๕ จึงขอมอบหมายทุกหน่วยงานพิจารณาทบทวนแผนงาน/โครงการประจำปี พ.ศ.๒๕๖๕ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสรุปส่งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร แจ้งว่าสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะจัดประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ ๑ ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำโครงการประจำปี ๒๕๖๕ และการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อจัดทำแผนผังความเกี่ยวข้องของหน่วยงานต่างๆ ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยทางสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขอให้หน่วยงานต่างๆ พิจารณาความเกี่ยวข้องของหน่วยงานของตน โดยมีกำหนดจะจัดทำแผนผังความเกี่ยวข้องของหน่วยงานให้แล้วเสร็จในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓ และให้หน่วยงานต่างๆ จัดทำโครงการสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่เกี่ยวข้อง ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

มติของที่ประชุม

ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งโครงการ ปี ๒๕๖๕ ที่ขับเคลื่อนความมั่นคงด้านอาหารให้ฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวม ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยนำโครงการที่ผ่านการวิเคราะห์เพื่อเสนอสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเสนอ

๔.๓ แนวทางการพัฒนาการจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ

๔.๓.๑ การจัดทำปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ ได้ดำเนินการแล้ว ๒ ปี พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการปฏิทินฯ ดังนี้

(๑) ด้านข้อมูล เช่น จำนวนชนิดสินค้ามีจำนวนน้อย ขาดข้อมูลรายตำบล/อำเภอ ข้อมูลกระจายรายเดือนและข้อมูลผลรวมทั้งปีไม่เท่ากัน ไม่มีข้อมูลการกระจายผลผลิตภายในและภายนอกจังหวัด ไม่มีข้อมูลการกระจายผลผลิตรายเดือน ไม่มีข้อมูลผลผลิตรวม/รายเดือนปีถัดไป ไม่มีข้อมูลจำนวนเกษตรกร ข้อมูลเนื้อที่เก็บเกี่ยวมากกว่าเนื้อที่เพาะปลูก ไม่มีข้อมูลผลผลิตต่อไร่ ใส่หน่วยไม่ถูกต้อง เป็นต้น

(๒) ด้านแบบฟอร์ม เช่น ใช้แบบฟอร์มเก่า ผู้กรอกข้อมูลยังไม่เข้าใจแบบฟอร์ม โดยเฉพาะแบบฟอร์มสำหรับสินค้าปศุสัตว์ที่มีความซับซ้อน

(๓) ความล่าช้าของการจัดส่งข้อมูลให้ สศก. ตามหนังสือที่ขอความอนุเคราะห์ผ่านช่องทางของกระทรวงมหาดไทย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมายหน่วยงาน และหนังสือสั่งการจากปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มอบหมายหน่วยงานพื้นที่จัดทำข้อมูลปฏิทินฯ และขอให้ส่งข้อมูลดังกล่าวให้ สศก. ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ของทุกปี สำหรับปฏิทินของปี ๒๕๖๒ วันสุดท้ายที่ได้ข้อมูลครบทุกจังหวัด คือ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓

๔.๓.๒ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่ ของคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จึงได้หาแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำปฏิทินฯ ให้ดีขึ้น ใน ๒ มิติ ได้แก่ (๑) การนำเข้าข้อมูลที่สะดวก ลดความผิดพลาด และสามารถประมวลผลข้อมูลจากระดับตำบล/อำเภอ ของสินค้าพืช สัตว์ ประมง มาเป็นข้อมูลปฏิทินฯ รายจังหวัด ได้ทันที และ (๒) การแสดงผลข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ และเข้าใจง่าย **โดยมีแผนจะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔**

๔.๓.๓ สำหรับการดำเนินงานในปี ๒๕๖๓ สศก. ได้ดำเนินการปรับปรุงแบบฟอร์มปฏิทินฯ Excel ร่วมกับกรมปศุสัตว์ให้มีความเข้าใจง่ายมากขึ้น ทั้งนี้ สศก. จะจัดทำคู่มือปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ ปี ๒๕๖๓ และจัดส่งคู่มือพร้อมแบบฟอร์มให้จังหวัดในช่วงต้นเดือนกันยายน

ประเด็นเสนอที่ประชุม

เนื่องจากการดำเนินงานในการจัดทำปฏิทินฯ ที่ผ่านมา ไม่มีแผนงาน/โครงการ และงบประมาณรองรับ จึงขอให้กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง จัดทำแผนงาน/โครงการสนับสนุนงบประมาณ และแจ้งหน่วยงานในพื้นที่สนับสนุนการกรอกข้อมูลตามแบบฟอร์มอย่างครบถ้วนทันตามกำหนดเวลา

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

๑ ประธานมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลหลายสินค้าในปฏิทินมีความคลาดเคลื่อนจากฐานข้อมูลจากหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลในภาพรวมมากกว่าร้อยละ ๓๐ ทำให้มีความกังวลถึงคุณภาพของข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นปัญหามาจากการที่ไม่มีระบบตรวจสอบในขั้นตอนการเก็บข้อมูล และการที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นเพียงพอ ในการนี้ ประธานจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะใช้กลไกของคณะทำงานปฏิบัติการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและแก้ไขปัญหาการเกษตรระดับอำเภอ (Operation team: OT) คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด (Chief of operation: COO) และคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อพก.) มาสนับสนุนในการกลั่นกรองข้อมูลให้มีความถูกต้องมากที่สุด โดยให้กรอกข้อมูลในระดับอำเภอขึ้นไป และเสนอให้จัดทำระบบฐานข้อมูลที่มีความสะดวกในการบันทึกข้อมูล โดยมี อพก. ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะจัดส่งให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงอาหารตลอดห่วงโซ่

๒. รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรแจ้งที่ประชุมว่า เนื่องจากกลไกการจัดทำปฏิทินผลผลิตนั้นอยู่ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ ด้วยเหตุนี้ การที่จะปรับปรุงแก้ไขการกระบวนการทำงานของปฏิทินผลผลิตตามที่ประธานเสนอจึงจะต้องเสนอให้คณะกรรมการอาหารแห่งชาติพิจารณาก่อน จึงเสนอให้ฝ่ายเลขานุการนำข้อเสนอจากที่ประชุมในครั้งนี้บรรจุเป็นวาระของการประชุมของคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบต่อไป

๓. ที่ประชุมมีความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดหมวดหมู่สินค้าในปฏิทินผลผลิต เนื่องจากในปัจจุบันมีการกำหนดสินค้าเป็นรายชนิด ทำให้มีข้อมูลเป็นจำนวนมาก สร้างความลำบากในการเก็บลงข้อมูล จึงอาจจะกำหนดหมวดหมู่สินค้าแบบรวมโดยไม่แบ่งแยกชนิด เช่น พืชกินใบ เป็นต้น เพื่อลดความยุ่งยากในการลงข้อมูล

มติที่ประชุม

ให้ฝ่ายเลขานุการ รวบรวมข้อเสนอจากที่ประชุมในเรื่องการปรับปรุงกระบวนการเก็บข้อมูลปฏิทินผลผลิต เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอาหารแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบ และนำข้อคิดเห็นในเรื่องการแบ่งหมวดหมู่สินค้าไปพิจารณาความเป็นไปได้ต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

เลิกประชุม เวลา ๑๖.๓๐ น.

(นายฐิติพงษ์ ศรีสมบัติ)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
ผู้จดรายงานการประชุม

(นางอังคณา พุทธศรี)
ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม